

JOURNALISTI

5
2016

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
92. vuosikerta 7.4.2016

Turhat jätkäät

Mihin satiirikkoja enää tarvitaan?
Toimittajat Jukka Lindström ja
Tuomas Peltomäki yrittävät
kertoa.

8

tässä lehdessä

○ Aamulehden verkkotoimittaja Anu Leena Koskinen palautuu vuorotyöstä kuntosalilla. **16**

KUVA: ELIAS LAHTINEN

○ Entinen sikafarmari ja freelancetoimittaja Hannu Koivisto perusti verkkolehden, joka ajaa maaseudun asiaa ja kritisoii eläinsuojelijoita.

20

○ Toimittaja Seija Hackman katoaa lomallaan Lappiin. Yöt hän viettää telassa ja tunturituovissa. "Kun pääsen liikkeelle, tulee vapauden tunne ja rauha."

34

Osa omaa työtäni on miettiä, millaiset jutut kiinnostavat ihmisiä. Tiedän, että tunnetta sisältävä otsikko ja samastumispintaa tarjoavat elämäntalot vetoavat lukijoihin usein enemmän kuin pelkät faktat.

Toimittaja Elina Keskitalo
Länsi-Savossa 29. maaliskuuta

Terroristien Euroopan ytimeen tekemien itsemurhauskujen järkyttävyyttä ja vaikutukset konkretisoituvat ennen muuta uhrikuvissa. Uhrit antavat kasvot sodalle, onnettomuuksille, rikok-

sille, nälänhädälle ja muille inhimillisille kärsimyksille, joihin on muuten vaikea ulkopuolisten samastua. Pelkät savuavat rauniot eivät aiheuta media-yleisössä yhtä voimakasta tunnereaktiota.

Toimittaja Pasi Kivioja
Mediaansekaantuja-blogissa 25. maaliskuuta

Vaikka en tiedä onko kukaan kustantaja pystynyt realisoimaan klikkauksia varsinaisesti rahaksi tai tuotoksi, jostain syystä on noussut ajatus siitä, että klikkaukset mittaisivat jotain to-

dellista ja merkittävää. Klikkaaminen ei millään tavalla takaa, että ihminen lukisi koko juttua.

Journalistisen kirjoittamisen dosentti
Maria Lassila-Merisalo
Aikamerkki-verkkojulkaisussa 29. maaliskuuta

Pitääkö kaikki nuo hölmöydet toistaa mediassa ja antaa niille iso kaikupohja? Eivät typerät puheet moraaliin narkästyksiin lopu. Milloin idioottimainen kommentti on oikeasti uutinen?

Päätoimittaja Jouko Jokinen
Aamulehdessä 26. maaliskuuta

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
92. vuosikerta 7.4. 2016

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

TOIMITUSSIHTEERI/REDAKTIONS-
SEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU/LAYOUT
Heli Saarela 050 528 5001

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
YAP tilaajapalvelu 0303 9778
tilaajapalvelu@yap.fi

PAINO/TRUCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
(09) 6122 330, faksi (09) 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi
www.journalisti.fi

KANNEN KUVA: TEEMU KUUSIMURTO

*Journalisti vaalii
laadukasta journalismia,
sananvapautta ja
alan parhaita perinteitä.
Journalisti tarkastelee
kriittisesti media-alaa
ja sen ilmiöitä.*

MARKKU LAPPALAINEN markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Yle etulinjassa

Yleisradiota koskevassa keskustelussa paljon julkisuutta ovat saaneet puheenvuorot, joiden mukaan Yle on vanhanaikainen ja kallis menneisyyden jäänne. Puheet perustuvat enemmän ennakkoluuloihin ja mielikuviin kuin todennettuun tietoon.

Maaliskuun lopulla julkistettu Oxfordin yliopiston Reuters-instituutin tutkimus antaa Ylestä ihan toisen kuvan. Yle ja BBC ovat ottaneet esimerkillisen hyvin käyttöönsä yleisöä palvelevia digitaalisia kanavia. Ne ovat ennakkoluulottomia ja innovatiivisia edelläkävijöitä vauhdilla muuttuvassa mediamaailmassa.

Yle ja BBC ovat tehostaneet toimintaansa samalla. Ne ovat uudistuneet ja kääntäneet katseensa tulevaisuuteen, jossa perinteinen radio- ja televisiotoimintakin hakee uusia muotoja. Ne ovat tehneet strategisia linjauksia, jotka perustuvat digitalisaation tarjoamiin mahdollisuuksiin. Ne hakevat uutta

silläkkin uhalla, että kaikki kokeilut eivät johda onnistumisiin.

”Tutkimus antaa hyviä vinkkejä sudenkuopista, joihin meillä ei sovi langeta.

Tutkimuksessa tarkastellaan Ison-Britannian ja Suomen lisäksi neljää muuta Euroopan maata: Italiaa, Puolaa, Ranskaa ja Saksaa, joissa yleisradiot ovat pudonneet muutoksen vauhdista. Niissä aloitteellisuus on vähäistä ja toiminta reaktiivista. Jälkeenjääneisyyttä selittävät muun muassa riittävän rahoituksen puute sekä markkinoiden tekninen kehittymätömyys ja osittain myös poliittinen painostus.

Tutkimus antaa hyviä vinkkejä sudenkuopista, joihin meillä ei sovi langeta, jos ja kun Ylessä halutaan pitää yllä laadukasta journalismia, ohjelmatoimintaa

ja muuta yleisönpalvelua.

Ylen tehtäviä ja rahoitusta pohtiva, **Arto Satosen** (kok.) johtama parlamentaarinen työryhmä ratkaisee, mihin suuntaan meillä julkisen palvelun yleisradiotoimintaa ohjataan. Laaja palvelutarjonta ja kattava kontakti yleisöön antavat oikeutuksen nykyisen tasoiselle verorahoitukselle. Tarjonnan ja rahoituksen supistaminen vaarantaisivat Ylen vahvuudet ja heikentäisivät kansalaisten palvelua.

Satosen työryhmä on paljon vartija. Sen on määrä pohtia myös Ylen ja kaupallisen median suhteita. Aihe on akuutti myös muissa Pohjoismaissa. Norjassa suurkäräjien puolueet, populistista edistyspuolueita lukuun ottamatta, ovat päätyneet tukemaan vahvaa julkisen palvelun yleisradiotoimintaa.

Puolueet eivät ryhtyneet rajoittamaan NRK:n – ”Norjan Ylen” – verkkotoimintaa. Kaupallisen median ongelmia ei ratkaista julkisen palvelun yleisradiota kuristamalla, ei Norjassa eikä meillä.

Samat ansiot samasta työstä

Jokseenkin tasan vuosi saatiin päätökseen kuusi vuotta kestäneet neuvottelut avokääntäjien työehtosopimuksesta. Journalistiliitto oli keskeisesti mukana neuvotteluissa.

Muste ei ehtinyt kunnolla kuivua sopimuspaperissa, kun yksi sen allekirjoittajista – BTI Studios – irtisanoi osan työsuhteisista kääntäjistään. Neuvotteluissa mukana ollut ja sopimuksen sisällön muotoiluun osallistunut SDI Media jätti sopimuksen kokonaan allekirjoittamatta.

Vähentämällä työsuhteista henkilöstöä ja käyttämällä itsensä työllistäviä freelancereita käännöstoimistot kiertävät tessiä. Ne maksavat freelancereille vähemmän kuin työsuhteisille.

Tänä keväänä toimistot neuvottelevat Ylen ja MTV:n kanssa käännössopimuksista. Kääntäjät ovat perustellusti vedonneet osapuoliin: kaikessa käännöstyössä on noudatettava tessissä määriteltyä tasoa.

KASVO

LEENA MALKKI

● Terrorismitutkija ja Helsingin yliopiston Eurooppa-tutkimuksen verkoston tutkimusjohtaja. VTT, FM.

● Tutkinut erityisesti terrorismia länsimaissa, terrorismin torjuntaa Suomessa sekä kouluurmia.

● Toivoo toimittajien kiinnostuvan seuraavaksi siitä, mitä kaikkea väitetään välttämättömäksi terrorismin torjunnan takia.

Terrorismin tyyni tulkki

Toimittajien pitäisi haastatella myös ihmisiä, jotka tajuavat miksi terroritoimintaan osallistutaan, sanoo tutkija Leena Malkki.

MARJA HONKONEN, TEKSTI • KAI WIDELL, KUVA

Puhelin soi heti, kun uutinen Brysselin lentokentän räjähdyksistä tuli. Terrorismitutkija **Leena Malkki** oli hakemassa kokouspullia. Yhden haastattelun hän hoiti saman tien. Koko tunnin kokouksen ajan puhelin pomppi kärsimättömänä pöydällä.

”Alkuiltapäivästä piti lähteä Pasilaan. Puhelin soi niin paljon, etten meinannut saada edes taksia soitettua.”

Heti käynnistytävä uutismyllytyks on kasvanut isku iskulta, eikä se auta terroritekojen laittamista mittasuhteisiin, Malkki sanoo.

Toisaalta – mitä enemmän lähetyksiminuutteja, sitä enemmän aikaa hahmottaa asiaa laajemmin. Juuri taustoitusta on terrorismi-uutisoinnissa tärkeää, tutkija sanoo.

Siinä journalismi on viime vuosina kehittynyt. Löytyy asiaan erikoistuneita toimittajia ja tutkivaa journalismia. Jutut ovat näkökulmiltaan aiempaa monipuolisempia.

Parannettavaa Malkki löytää siitä, miten kertoa väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisystä. Siitä uutisointi on hänen mielestään hymistelyä. Puhumaan pääsevät viranomaiset ja silloin tällöin vähemmistön edustaja.

Tutkijan näkökulmasta olisi kuultava niitä, jotka tajuavat miksi joku päätyy terroristiksi. Hyvänä esimerkkinä Malkki mainitsee Ylen haastatteleman nuoren, jonka kavereita oli lähtenyt vierastaistelijoina Irakiin ja Syyriaan.

Myös kielen kanssa on hyvä olla tarkkana. Brysselin iskujen kohdalla Malkki kiinnitti huomiota. ”Isku Euroopan sydämeen”-tyyppiin otsikoihin ja puheeseen siitä, että isku kyseenalaistaisi eurooppalaiset arvot.

”Media voi valinnoillaan estää terroristien viestin läpimenemistä sellaisena kuin iskujen tekijät sitä toivovat”, hän sanoo.

Medialla on suuri vastuu iskujen selittäjänä. Selitysten myötä muokkautuvat myös kauaskantoisemmat kerrannaisvaikutukset, Malkki muistuttaa.

”Olisi mahdollista sanoa myös, että on tapahtunut rikos, jonka tekijöillä oli poliittisia päämääriä, mutta tämä ei ole tapa, jolla länsimaaisessa yhteiskunnassa vaikutetaan päätöksentekoon.”

MALKIN MIELESTÄ tutkijalla on roolinsa journalismissa heti ensimmäisistä uutisista lähtien, vaikka hän voisi aluksi vain muistuttaa siitä, mitä todella tiedetään.

”Puhelin soi niin paljon, etten meinannut saada taksia soitettua.”

Tieto auttaa nousemaan ensijärkytyksen yläpuolelle. Se on yksi syy sille, miksi tutkija Leena Malkki on huomannut rauhoittavansa yleisöä, sanoi hän mitä tahansa.

Toinen syy on, että hän on itse hyvin rauhallinen.

Terrorisminkin Malkki valitsi aiheekseen, koska halusi tutkia ”jotain kontroversiaa akateemisella viileydellä”.

”Olen haastatellut terroritoimintaan osallistuneita, ja sieltä löytyy aina ihminen taustalta. Jostakin voi olla pelottavaa, ettei löydy mitään, joka erottaisi itseä heistä. Minulle se on ennen kaikkea rauhoittavaa.” ●

Hyvissä väleissä. Poliitiikan toimittajien yhdistyksen puheenjohtaja Sylvia Björnin mukaan poliitikot ovat yksittäistapauksista huolimatta hyvin toimittajien tavoitettavissa.

VN ARVIOI VIESTINTÄÄNSÄ

● Valtioneuvoston työryhmä arvioi, miten ministeriöiden tulisi viestiä vuonna 2020.

● Ryhmään kuuluvat ex-päätoimittaja Jari Tourunen, ex-viestintäjohtaja Jyrki Iivonen sekä Ylen sosiaalisesta mediasta ja toimintaympäristön seurannasta vastaava päällikkö Tuija Aalto.

● Viestintäjohtaja Markku Mantilan mukaan viestintää täytyy myös tehostaa. "Näköpiirissä ei ole, että valtion rahapula helpittäisi."

"Boikotti on huono tapa antaa palautetta"

MARJA HONKONEN, TEKSTI • AINO HUOVIO, KUVA

Politiikan toimittajia huolestuttaa päättäjien epäluulo perinteistä mediaa kohtaan. Valtioneuvoston viestinnän uudistuksessa pohditaan uusien kanavien roolia.

Eduskunnassa kommenttia kärkekynyt *Iltalehden* politiikan toimittaja **Tommi Parkkonen** sai pääministeri **Juha Sipilältä** (kesk.) 10. maaliskuuta tylyn kohtelun: sinulle en vastaa.

"Kysyin, että onko meillä henkilökohtainen ongelma. Sipilä vastasi, että on", Parkkonen kertoo.

Parkkonen twiittasi aiheesta. Palaute oli kahtalaista: toiset pitivät tapausta skandaalina, toisten mielestä kärkekynä toimittaja sai ansionsa mukaan.

Tapauksen jälkeen Parkkonen ei ole Sipilän kanssa keskustellut, mutta uskoo, ettei boikotti ole pitkäikäinen. Hän myöntää, että "näsäviisastelevaan" toimittajaan voi helposti mennä hermot.

TAPAUS ON yksi tämän hallituskauden sarjassa, jossa päättäjät kieltäytyvät antamasta haastattelua. Laillisuusvalvojen käsittelyyn niistä on

päätenyt ainakin kaksi:

Lokakuussa toimittaja **Jari Hanska** kanteli oikeusasiamiehelle valtiovarainministeriön päätöksestä olla antamatta hänelle haastatteluja. VM:n mielestä Hanska ei olisi aiemmin noudattanut *Journalistin ohjeita*.

Helmikuussa oikeuskansleri totesi, ettei **Timo Soini** (ps.) laininlyönyt tasapuolista tiedonjakamista ulkoministerinä laittamalla *Hufvudstadsbladetin* haastattelupyynnön "pahnanpohjimmaisiksi" rasismivihjailujen vuoksi. Nyt jo päättynyt KSF Media-boikotti kirvoitti myös Poliitiikan toimittajien yhdistykseltä kannanoton ja eduskunnassa kirjallisen kysymyksen.

Politiikan toimittajien uusi puheenjohtaja, *Hbl:ssä* työskentelevä **Sylvia Björn** toivoo keskustelun nousevan periaatteellisemmalle tasolle. Hän on huolissaan siitä, että toimittajia valikoidaan, heitä estetään tekemästä työtään tai juutuille asetetaan sisällöllisiä ehtoja.

"Toimittajille saa antaa työstään palautetta, mutta se pitää antaa palautteen muodossa", hän sanoo.

Björn muistuttaa, että kritiikille on olemassa kaikille avoin keinovalikoima: oikaisut, vastineet ja kantelu Julkisen sanan neuvostolle.

"On jokaisen vastuulla, ettei epäluuloa perinteistä mediaa kohtaa lähdetä levittämään", hän vetoaa.

Myös Parkkonen kummeksuu poliitikkojen puheita valtamedian uskottavuudesta. Muun muassa Soini kyseli taannoin *Hymyn* kolumneissaan, uskovatko lukijat Ylen uutisten olevan "aina totta".

Pitkään politiikkaan seuranut toimittaja **Yrjö Rautio** pitää uutena lähinnä boikotoinnin avoimuutta.

"Aiemmin sitä ei sanottu suoraan. Haastattelupyyntöihin ei vain koskaan vastattu", Rautio sanoo.

TOIMITTAJIEN JA poliitikkojen suhteet ovat Suomessa edelleen hyvät – molempien mielestä. Valtioneuvoston viestintäjohtaja **Markku Mantila** ei kommentoi yksittäisiä boikotteja, mutta sanoo poliitikkojen olevan mielestään toimittajien tavoitettavissa "tavattoman hyvin".

Viestijän näkökulmasta kielen-

käyttö on koventunut.

"Toimittajat tulevat ärhäkästi iholle. Poliitikkoo voidaan herkästi syyttää esimerkiksi valehtelijaksi."

Median murros asettaa uusia haasteita poliittiselle viestinnälle. Valtioneuvoston kanslia on asettanut työryhmän arvioimaan valtion viestinnän tulevaisuutta.

"Perinteistä mediaa häviää hyvällä vauhdilla. On mietittävä mitä ja kenelle me viestimme, kun media-ala on kenties pienempi kuin nyt", Mantila sanoo.

Selvitystyöryhmää johtava *Savon Sanomien* entinen päätoimittaja **Jari Tourunen** lupaa, ettei päättäjiä ohjeisteta sivuuttamaan ammattijournalisteja jatkossakaan. Hän tunnistaa ajatuksen siitä, että poliitikot uskovat sosiaalisen median turvin päässeensä irti perinteisen median lieasta, muttei pidä sitä kovin viisaana.

"Poliitikko voi saada äänensä kuuluviin toistakin kautta, mutta riskeeraa paljon, jos jättää uransa ja työnsä sosiaalisen median varaan. Sama pätee kansanedustajien ja ministereiden lisäksi myös virkamiehiin." ●

ASKO LEHTONEN

lehtonenasko@gmail.com
KIRJOITTAJA ON SALON SEUDUN
SANOMIEN YHTEISKUNTATOI-
MITUKSEN ESIMIES JA TURUN
SANOMALEHTIMIESTYHDISTYKSEN
PUHEENJOHTAJA.

Sotehuuto

Jos sote-uudistus toteutuu edes jotenkin siihen tapaan, miltä nyt näyttää, muutaman vuoden päästä sosiaali- ja terveydenhuolto siirtyy kunnilta sote-alueiden vastuulle. Niitä voi olla 15 tai viisi tai jotain siltä väliltä. Joka tapauksessa sote-uudistus haastaa myös tiedotusvälineet.

En tarkoita käynnissä olevaa valmistelua, jota seurataan kiitettävällä kiihkeydellä. Minua mietityttää, miten pienet toimitukset selviävät tärkeimmästä tehtävästään, kun sote-uudistusta aletaan toteuttaa ja raportoivat asiat siirtyvät vähintään maakuntatasolle.

Sosiaali- ja terveydenhuolto pitää sisällään kansalaisille välttämättömiä ja elintärkeitä palveluita. Terveystietä puhuttaessa toisessa päässä ovat suuret yliopistolliset keskussairaalat ja toisessa vaikkapa pienen kunnan kerran viikossa auki oleva neuvolavastaanotto. Sosiaalipalveluissa haarukkaan mahtuvat vanhusten palvelukodit, lastenkodit ja ympäri kuntaa kiihtävät kodinhoitajat. Ja nämä ovat vain esimerkkejä.

Paikallisen lehden perustehtävä on kertoa lukijoille, mitä heidän maksamillaan veroilla tehdään. Mitä palveluja kehitetään, mitä leikataan? Mitä laitosta laajennetaan, mikä pannaan kiinni? Mitä ulkoistetaan, mitä yksityistetään? Ja miksi tätä kaikkea tapahtuu?

Mitä kauemmaksi paikkakunnalta päätösten valmistelu ja itse päätökset viedään, sitä työläemmäksi muuttuu sekä perusuutisointi että analysointi ja taustoitus.

HAASTATTELEMANI vammais- ja potilasjärjestöjen paikallinen edunval-

voja oli huolissaan siitä, miten hän hoitaa työnsä sote-uudistuksen jälkeen. Nyt on helppo ottaa suoraan yhteyttä kaupunginjohtajaan tai tehdä treffit sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtajan kanssa. Kuinka käy, kun pitäisi seurata, miten vähintään maakuntatasolla tehdyt linjaukset vaikuttavat oman kunnan palveluihin?

Lehti ei ole edunvalvoja, mutta huoli on sama. Sote-uudistus keskittää valtaa suuriin johtokeskuksiin. Samalla tavalla päätöksenteko siirtyy yhä kauemmaksi paikallisen median hyvin hallitsemasta piiristä.

Suuren julkisen organisaation strategiat ja pitkän aikavälin suunnitelmat ovat ylimalkaisia. Niiden perkaaminen ja paikallisten vaikutusten avaaminen on paikallisen lehden tehtävä.

Paljon puhutut lähipalvelut ovat lukijoille läheisiä, mutta valmistelijoille ja päättäjille etäisiä. Heidän joukossaan ei välttämättä ole ketään, joka tuntisi juuri meidän kyliemme oloja tai jolla olisi intressiä puhua tahallaan sivu suunsa juuri meidän toimittajallemme, kun valmistelussa pyörii vähemmän miellyttävä päätös.

SOTE-UUDISTUS tulee, ja kaikissa toimituksissa pitää varautua sen tuloon. On varmistettava, että lukijat saavat edelleen tarvitsemaansa tietoa valmisteilla olevista asioista, jotta he voivat varautua tai vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin.

Antaa maan hallituksen keskittää hallintoa. Meidän tehtävämme on pitää kansalaiset ajan tasalla omista, paikallisista lähtökohdistamme. Melkoinen osa Suomesta jää katveeseen, jos valtaa vahtivat vain suurimpien tiedotusvälineiden sote-kirjeenvaihtajat. ●

Uutispuuron hämmentäjät

Mihin tarvitaan satiirikkoja aikana, jolloin poliittinen satiiri kirjoittaa itse itsensä? Jukka Lindström ja Tuomas Peltomäki selittävät.

PAULA SALLINEN, TEKSTI • TEEMU KUUSIMURTO, KUVAT

Politiikan kuva. Jukka Lindström (oik.) mukaan suomalaisessa poliittisessa satiirissa poliitikot on tavallisesti kuvattu tyhmiksi tai omaneduntavoittelijoiksi. Tuomas Peltomäen mielestä heistä tehdään karikatyyreja, joista levitään poliittista satiiria.

Haastattelun aluksi **Jukka Lindström** laittaa nauhurin päälle. Hän alkaa nauttia aamiaistaan, tuplaespressomacchiatoa ja voi-sarvea vadelma-

hillolla – Sanomatalon kahvilassa ei ole mansikkahilloa. Mutta takaisin nauhuriin. Tarkistaako Lindström nauhalta, siteerataanko häntä oikein? Vai onko hän tarkka julkisesta kuvastaan?

”En tiedä, olenko tarkka julkisesta kuvastani. Ei mua kauheasti kiinnosta olla julkisuudessa puhumassa asioista, jotka eivät ole itselleni kiinnostavia, enkä laske itseäni kiinnostaviin asioihin. Stand upissa tykkään nauhoittaa keikkoja, jotta kuulen, miten ilmaisen jonkin asian. Ajattelin, että voisin tulla paremmaksi haastateltavaksi”, Lindström sanoo.

Hyvää palvelua, siis.

”Kun haastateltava tulee meille, toivon että hän olisi miettinyt, mitä hän haluaa tästä kyseisestä aiheesta sanoa. Se on tilanteen arvostamista.”

”Meille” tarkoittaa tietenkin Ylen *Noin viikon uutisia*, Lindströmin juontamaa televisio-ohjelmaa, joka makustelee viikon uutisaiheita humoristisesti. Lindström itse kuvaa ohjelmaa perseilyksi tai vitseiksi uutisista. Ja tässä tullaan toiseen asiaan, joka liittyy haastattelujen antamiseen.

”Sä pystyt hallitsemaan, mistä haastattelusta puhutaan, kun sä päätät, että mä aion puhua tästä.”

Mitä Lindström sitten haluaa tässä haastattelussa sanoa? Mikä on se ydinviesti, joka on tärkeää välittää *Journalistin* lukijoille?

”Jos tästä haastattelusta jotain jää, niin se, että *Noin viikon uutiset* ei ole journalistimia.”

Toinenkin viesti hänellä on. Älkää opiskelko journalisteiksi. Se on muotoa, ei sisältöä.

Lindströmiä ja toimittaja **Tuomas Peltomäkeä** yhdistää yksi asia, mutta se ei ole olemus. Lindström istuu kahvilan pöydässä ryhdikkäästi ja vastailee kysymyksiin välillä jopa tosikkomaisesti. Peltomäki taas rönnöttää penkillä ilman kenkiä ja viljelee itseironiaa. Hän nauraa paljon, myös omille jutuilleen. Yhdistävä tekijä on se, että he juontavat satiirista, tuoreisiin uutisiin perustuvaa ajankoh-taisohjelmaa.

Peltomäen juontama *Uutisraportti* sai alkunsa muutama vuosi sitten, kun Peltomäki makasi valveilla sängyssä noin kello kaksi yöllä. Hän mietti, miksi hän tietää hämmentävän paljon Yhdysvaltain sisäpolitiikasta senaattoreiden nimistä lähtien. Syynä oli yksi ohjelma: *The Daily Show*.

Peltomäki meni keittiöön, käynnisti läppärin ja lähetti pomolleen viestin. Hän haluaa kokeilla samanlaista uutisatiiriä Suomessa. Lupa heltisi.

Peltomäki alkoi litteroida jenkki-kuvien, *The Daily Show’n* ja *This Week Tonight’n*, jaksoja jotta ymmärtäisi, miten ne oli rakennettu.

”Mulla ei ollut mitään käsitystä siitä, miten tv-ohjelmia tehdään. Metodi oli se, että yritän sataprosenttisesti, tismalleen, täysin kopioida: ctrl C, ctrl V”, Peltomäki kertoo.

”Mutta koska resurssit ovat erilaiset, eikä mulla ollut mitään käsitystä siitä, mitä olin tekemässä, siitä tuli oma tuotteensa. Ainoa koherentti ajatus oli, että **Väyrysestä** ei sanota yhtään mitään.”

Lindströmillä sen sijaan oli kirkas käsitys, mutta häntä epäilytti.

”Ensiksikin, onko Suomessa tarpeeksi uutistapahtumia. Toiseksi onko Suomessa tarpeeksi polarisoitunut poliittinen kulttuuri, koska täällä ei ole kaksipuoluejärjestelmää. Kolmanneksi onko televisioilmaisuus sellaista, että voimme tehdä nopeatempoista huumoria. Neljänneksi pitää olla liveyleisö. Ja silloin pitää pystyä suorittamaan ohjelma siinä tempossa kuin miltä se näyttää ruudussa.”

”Ja viidenneksi: onko Suomessa kirjoittajia, jotka pystyvät tämän tekemään.”

Noin viikon uutisia käsikirjoittavat pääasiassa koomikot toisin kuin *Uutisraportti*, jota kirjoittavat enimmäkseen *Helsingin Sanomien* toimittajat. Lindström valitsi käsikirjoitustiimiinsä koomikot **Anders Heleniuksen**, **Tomi Haustolan** ja **Iikka Kiven** sekä käsikirjoittaja **Yasir Gailyn**. Peltomäellä käsikirjoittajat valikoituivat – toisella tapaa.

”Pyysin aluksi paria kaveria mukaan. Mutta koska meillä ei ollut resursseja, olen ottanut kenet tahansa kirjoittamaan. Mulla ei ole ollut minkäänlaista kynnystä.”

Käsikirjoitusryhmästä sukeutui ilmeisen taidokas: Peltomäki ja hänen 15 hengen työryhmänsä olivat ehdokkaana Bonnierin suuren journalistipalkinnon saajiksi.

POLIITTISTA SATIIRIA ja uutishupailuja on toki nähty Suomessa ennenkin. *Ilta-lypsyn* karjakon silmien muljauttelu kuului 1990-luvulla monen suomalaisen lauantai-iltaan yhtä erottamattomasti kuin sauna ja rutiiniseksi. *Itsevaltiaat* saavutti myös lasten suosion.

Sekä *Noin viikon uutisten* että *Uutisraportin* henkiset juuret ovat kuitenkin Yhdysvalloissa. Ohjelmat perustuvat juontajan ja uutisklippien väliseen kiihkeärytmiin, johon dialogiin ja tarkasti rytmitettyyn komiikkaan. Juontotyylit kuitenkin poikkeavat toisistaan. Peltomäki on rauhallinen, Lindström kiihkeä.

”Tohkeisuus liittyy rytmiin. Rytmin pitää olla nopea, jotta se kotisohvalla naurattaisi”, Lindström sanoo.

Peltomäki arvelee eron johtuvan siitä, että *Uutisraportista* puuttuu studioyleisö.

”Kun on kuudes otto, ja samat neljä jätäkää studiohenkilökunnasta, joita ei yhtään kiinnosta sun jutut, katsovat saman paskan uudelleen... Studio tuntuu kuumottavan isolta, ja sun pitää olla innoissaan, mutta samalla

Uutiset käyttövoimana. Isotkaan somekohut eivät välttämättä päädy sähköisiin medioihin. Lindström ja Peltomäki rakentavat ohjelmansa vahvasti uutisklippien varaan.

99

Ei mulla ollut mitään käsitystä siitä, mitä olin tekemässä, siitä tuli oma tuotteensa. Ainoa koherentti ajatus oli, että Väyrysestä ei sanota yhtään mitään.

Tuomas Peltomäki, Helsingin Sanomien toimittaja

99

Jos Facebook-kuplassa nauretaan tietyille poliitikoille, niin 50 prosenttia ihmisistä ei näe asiaa niin.

Jukka Lindström, Yleisradion toimittaja

sä olet yksin siellä. Se on ihan vitun surullista.”

”Laitoimme kerran yhteen ohjelmaan laugh trackin. Se oli aivan eri ohjelma.”

Lähetyksiin valikoituu uutisaiheita, joiden pitää olla sen verran tuttuja, että katsojat ovat kuulleet tai peräti muodostaneet mielipiteensä niistä.

”On paljon aiheita, jotka ovat tärkeitä, mutta joihin ei pääse sisään. Myös ilmeisen koomisista aiheista, kuten **Vesa Keskinen** silmäleikkauksesta huomaa usein, että aihe on hausempi kuin vitsi, jonka siitä voi tehdä. Siinä mielessä tylsempi aihe on helpompi lähtökohta”, Lindström kertoo.

Aina kovasta uutisaiheesta ei synny vitsejä. Se ei tarkoita, ettei juttu voisi päätyä lähetykseen.

”Teimme kerran Brexitistä [Britannian ero eurosta] jutun, jossa ei ollut vitsin vitsiä”, Peltomäki kertoo.

”Me kirjoitamme käsikirjoitukseen isoja vitsejä ja stand up -koomikkomme **Henkka [Henry Lehto]** kirjoittaa sinne vitsejä joukkoon. Jos meidän jutussa ei ole vitsin vitsiä, käsikirjoitus ei ole ehtinyt Henkalle torstain aikana.”

On aiheita, joista ei voi vitsailla, kuten Germanwingsin lentoturma, ja aiheita, joita ei voi ohittaa. Viikolla yhdeksän jälkimmäinen on yhteiskuntasopimus. Juontajat vaikuttavat tuskastuneilta. Peltomäki hieraisee otsaansa.

”Kyllä sen mielellään kiertäisi. Ay-seuranta on todella kuivakka aihe.”

UUTISRAPORTIN ensimmäiset jaksot tulivat ulos pari kuukautta ennen kuin *Noin viikon uutiset* aloitti. Kun Peltomäki kuuli, että Ylellä on tekeillä samankaltainen uutissatiirishow, ensimmäinen ajatus oli unohtaa koko homma.

”Mutta yksi mun parhaista kavereista

Kuningasideat nauhalle. Jukka Lindströmin juontaman *Noin* viikon uutisten ideoiminen alkaa maanantaina. Ohjelma nauhoitetaan torstaisin.

sanoi, että jos *Uutisraportti* on Yleen verrattuna hirveää kuraa, niin olitte ainakin ensimmäisiä. Jos tekee hirveää paskaa jälkikäteen, sitä on vaikeampi selittää.”

Kummankin ohjelman työstäminen alkaa käsikirjoittajien aivoriihellä. *Noin viikon uutisilla* ideointi aloitetaan maanantaina, *Uutisraportilla* keskiviikkona.

”Olemme miettineet, koska brainstormaaminen pitää lopettaa. Entä jos kuningasideat tulisi kolmen minuutin kulut-

tua?” Lindström sanoo.

”Yleensä se tulee kolme minuuttia lähetyksen jälkeen”, Peltomäki kommentoi.

Aivoriiheä seuraa käsikirjoittaminen. Komiikka on tarkkaa työtä. Jos jostain kohtaan käsikirjoituksessa puuttuu vitsi, siihen kirjoitetaan vitsi vaikka aamuyöllä. *Noin viikon uutisten* käsikirjoitus valmistuu keskiviikkona. Torstaina jakso harjoitellaan pari kertaa ohjaajan kanssa studiossa. Sen jälkeen studioyleisö päästetään sisään.

Uutisraporttia ideoidaan keskiviikkona ja kirjoitetaan torstaina. Torstaiyönä Peltomäki alkaa editoida käsikirjoitusta ja jatkaa viilaamista vielä studiossa perjantaina. Studion jälkeen Peltomäki hakee puuttuvia uutisklippejä ja kuvia. Kun jakso on lauantaina lähetetty, hän kirjoittaa katsojakirjeen, päivittää *Uutisraportin* sometilit ja päivystää koko päivän sosiaalisessa mediassa.

”Vaimoni vihaa tätä kaikkea.”

Tarvitaanko satiirikkoja aikoina, jolloin ihmisten poliittisuus ja harkintakyvyttömyys saavat typeryttävän muodon?

”Jos sun [jutun] näkökulma on se, että aika tekee sen itse, niin periaatteessa joo. Mutta jos ajatellaan vitsinkirjoittamisen näkökulmasta, havainto todellisuudesta pitäisi pystyä artikuloimaan niin, että se näyttäytyy samalla tavalla niille, jotka eivät ole uutista lukeneet tai jotka eivät jaa samaa näkökulmaa. Jolloin sun hypoteesi ei enää päde”, Lindström sanoo.

”Jos Facebook-kuplassa nauretaan tietyille poliitikoille, niin 50 prosenttia ihmisistä ei näe asiaa niin. Tehtäväni on pohjustaa asia niin, että kun mä sanon punchlinen, niin se laukaisee sussa ajatuksen, että ne tekevät sen itse.”

Satiirikoille sosiaalinen media kasaa haasteita. Ajankohtaiset aiheet kommentoidaan kuoliaaksi muutamassa tunnissa.

Alkuviikon uutisiin pitää löytää näkökulma, joka ei ole härskiintynyt loppuvii-kosta.

”Olisi niin ihanaa, kun voisi ottaa sen ilmeisen läpän, mutta se ei ikinä mene niin. Perjantaina studiossa se on jo kulanut juttu, eikä se kiinnosta itseäkään yhtään. Pitää pyöritellä, pyöritellä ja pyöritellä”, Peltomäki sanoo.

Toinen haaste on lynkkausilmapiiri, jossa ihmiset raivostuvat irrallisista kommenteista. Peltomäki ottaa esimerkiksi **Helena Erosen** hihamerkkikohun ja Lindström äläkän, joka nousi eduskunnan puhemiehen **Maria Lohelan** pukeutumiskommenteista.

”Kaikista hankalinta on se, ettei se [aiheiden käsittely] mene epäilemättä. Jos joku sanoo jotain dorkaa, mutta seuraavassa neljässä lauseessa osoittaa, että se on harkittu mielipide ja hän on fiksu ihminen, some tarttuu siihen [yksittäiseen lauseeseen] ja asia lähtee hulluille kielkoille. Neljän päivän päästä se tyyppi on järkyttävä kusipää”, Peltomäki sanoo.

”Eikä kukaan ole edes lukenut alkupe- räistä asiaa.”

Sosiaalinen media on myös tehnyt vanhoista auktoriteeteista aiempaa tuttavallisempia. Lindström ei suhtaudu varauksettomasti ihmiskasvoiseen vallanpitoon.

”Some on tuonut sen, että tahot, joiden on totuttu puhuvan tiettyssä rekisterissä, yhtäkkiä vitsailevat. Vitsailun oikeus on alkanut lipsua.”

”Jos poliitikko kertoo vitsin, sen on oltava 110-prosenttisen varmasti hyvä vitsi. Hän on vakavasti otettavassa virassa, jossa pitää käyttäytyä viran edellyttämällä vakavuudella”, Lindström sanoo.

”Niin että jättäkää vitsailu niille, jotka vitsailevat.”

Kuten satiirikoille. ●

JUKKA LINDSTRÖM

● 38-vuotias stand up -koomikko ja toimittaja. Juontanut Noin viikon uutisia TV2:lla vuodesta 2014. NVU:lla on viikossa keskimäärin 250 000 katsojaa. Ohjelma on voittanut KOURA-palkinnon ja ollut ehdolla Kultaisen Venlan saajaksi.

● Työskennellyt myös Ylen radiouutisissa, YleX:n Etusivu-ohjelmassa ja YleLeak-sissa.

● Opiskellut valtio-oppia ja tiedotusoppia Tampereen yliopistossa.

● Asuu Helsingissä, kotoisin Lappeenrannasta.

TUOMAS PELTOMÄKI

● 34-vuotias toimittaja Helsingin Sanomissa. Juontanut HSTV:ssä ja Nelosella esitettävää *Uutisraporttia* vuodesta 2014. Ohjelma oli tävä vuonna ehdolla Bonnier-palkinnon saajaksi.

● Työskennellyt aiemmin STT:ssa, Ylen Aamu-tv:ssä ja taustatoimittajana Hjällis-talk show:ssa.

● Opiskellut tiedotusoppia Tampereen yliopistossa.

● Asuu Hyvinkäällä, kotoisin Oulusta.

Kuusi voittoa oikeudessa

Työnantajien on syytä ottaa vaarin irtisanot-
tujen oikeusvoitoista, sanoo Journalistiliiton
edunvalvontajohtaja Petri Savolainen.

ARI LAHDENMÄKI, TEKSTI • KARI SIHVONEN, KUVITUS

Yli 60-vuotiaat työntekijät saivat isot korvaukset yt-neuvotteluja seuranneista perusteettomista irtisanomisista. Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** uskoo työnantajien ottavan vaarin Rovaniemen hovioikeuden tuomioista.

Hovioikeus katsoi maaliskuussa, että Alma Media päätti laittomasti *Pohjolan Sanomien* 61-vuotiaan lehtikuvaajan ja 60-vuotiaan toimitussihteerin työsuhteet. He olivat osaa aikaläkkeellä.

Käräjäoikeuden tapaan hovioikeuskin katsoi, ettei miesten työtosiasiassa ollut vähentynyt eikä tuotannollista tai taloudellista irtisanomisperustetta ollut. Hovioikeus totesi Alman syyllistyneen myös ikäsyryntään ja määräsi yhtiön maksamaan kummallekin miehelle hyvitystä siitäkin.

Kohtuulliseksi korvaukseksi irtisanomisesta hovioikeus katsoi toimitussihteerin osalta 20 kuukauden palkkaa vastaavan rahausuman. Lehtikuvaajan kohdalla korvaus oli 16 kuukauden palkkaa vastaava rahamäärä.

Lain mukaan korvausta voi tuomita pääsääntöisesti vähintään kolmen ja enintään 24 kuukauden palkkaa vastaavan summan.

”Korvausten taso viestii siitä, että oikeus suhtautuu hyvin negatiivisesti iäkkäiden työntekijöiden irti-

sanomiseen kyseenalaisin perustein”, Savolainen sanoo.

”Työnantajien pitäisi tarkkaan punnita, väheneekö työ lain edellyttämällä tavalla. Ja vaikka vähenee, niin esimerkiksi syrjivin perustein ei saa irtisanoa.”

Alma Median henkilöstöjohtaja **Kari Juutilainen** sanoo, ettei yhtiö aio hakea korkeimmalta oikeudelta valituslupaa tuomioihin.

MAALISKUU OLI MUUTENKIN voitokas työnantajensa kanssa oikeudessa riidelleille journalisteille.

Alma Median *Ylä-Kainuun* 62-vuotias toimittaja voitti juttunsa Kainuun käräjäoikeudessa, jonka mukaan hänet oli irtisanottu perusteetta. Yhtiön on maksettava hänelle korvauksena 16 kuukauden palkkaa vastaava rahamäärä. Juutilaisen mukaan Alma tyytyy myös tähän tuomioon.

Korkein oikeus puolestaan katsoi, että tamperelaisen ylioppilaslehti *Aviisin* entiselle toimittajalle olisi tullut maksaa lehdistön tesin mukaista palkkaa.

”KKO:n ennakkopäätös on todella merkittävä. Linjaushan koskee ylioppilaskuntien lisäksi muitakin lehtityötä teettäviä järjestäytymättömiä työnantajia, kuten esimerkiksi viestintätoimistoja”, Journalistiliiton juristi **Tytti Oras** sanoo.

Helsingin hovioikeus taas päätti palkkasaatavia koskeneessa riidassa, että Basso Median tuli maksaa

jo lakkautetun *Basson* toimituspäällikölle lehdistön tessin mukaista palkkaa palkkaryhmän 3a mukaan. Samaan oli päätynt käräjäoikeus.

SAMOIHIIN AIKIOIHIIN saatiin myös ensi kertaa oikeuden kanta MTV:n monimutkaisiin vuokratyö- ja alihankintajärjestelyihin, kun Helsingin käräjäoikeus katsoi MTV Sisällöt Oy:n irtisanoneen online-tuottajan perusteettomasti.

MTV:n mukaan irtisanomisperuste oli taloudellinen ja tuotannollinen ja tuottajan työtehtävät loppuivat. Yhtiö kertoi ryhtyneensä tilaamaan sisällöt alihankintana Nouhau Productions-tuotantoyh-

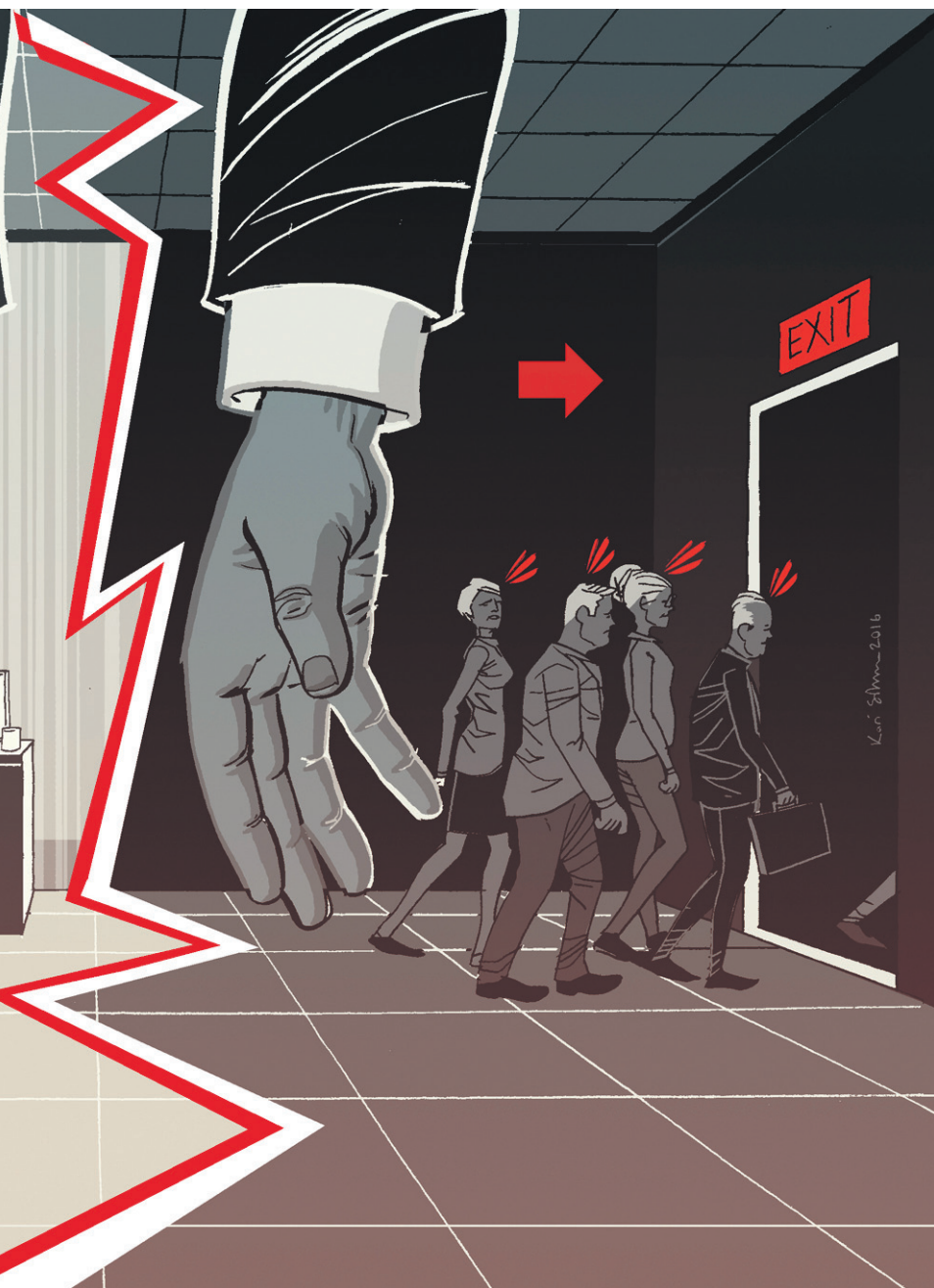
tiöltä.

Käräjäoikeus kiinnitti huomiota siihen, että samassa yksikössä työskenteli samankaltaisissa tehtävissä sekä MTV:n omaa henkilöstöä että Nouhau Productionsin ja henkilöstönvuokrausyritys Nouhau Professionalsin väkeä.

Oikeuden mukaan MTV ei siis siirtynyt yksikössä kokonaisuudessaan ja pysyvästi alihankintaan, vaan Nouhau työntekijät olivat työntekijäasemaan rinnastettavassa asemassa myös MTV:hen nähden.

Käräjäoikeus tuomitsi MTV:n maksamaan tuottajalle työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä yhdeksän kuukauden palk-

ISOT KORVAUKSET TYÖSYRJINNÄSTÄ

● Alma Median on maksettava Pohjolan Sanomien toimitussihteerille perusteettoman irtisanomisen vuoksi 79 929,20 euron korvaus korkoineen ja maksetuista päivärahoista Työttömyysvakuutusrahastolle 16 742,20 euron korvaus korkoineen. Ikäsyrynnästä Alman on maksettava irtisanotulle 9 000 euron hyvitys ja oikeudenkäyntikuluja ja kärjä- ja hovioikeudesta 33 303,57 euroa.

● Lehden valokuvaajalle Alman on maksettava perusteettoman irtisanomisen vuoksi 60 818,34 euroa ja ikäsyrynnän vuoksi 9 000 euron hyvitys. Työttömyysvakuutusrahastolle Alma joutuu maksamaan 2 794,46 euroa ja oikeudenkäyntikuluja 31 869,83 euroa.

● Ylä-Kainuu-lehden toimittajalle Alman on korvattava perusteettomasta irtisanomisesta 49 956,93 euroa, Työttömyysvakuutusrahastolle 7 823,23 euroa ja oikeudenkäyntikuluja 20 148,32 euroa.

● Kärjäoikeus tuomitsi MTV Oy:n maksamaan irtisanomalleen tuottajalle 31 670,19 euron korvauksen työsopimuksen perusteettomasta päättämisestä ja oikeudenkäyntikuluja 17 107,53 euroa.

kaa vastaavan summan.

”Tässä otetaan kantaa siihen, ovatko Maikkarin järjestelyt todellista työvoimanvuokrausta tai alihankintaa”, Savolainen sanoo.

Savolaisen mielestä ratkaisulla on ennakkopäätöksen luonnetta, ja sen käsittely jatkuu ylemmässä oikeusasteessa. MTV valittaa toimitusjohtaja **Jarkko Nordlundin** mukaan tuomiosta Helsingin hovioikeuteen.

”Työsopimuslaki ei lähtökohtaisesti aseta estettä sille, että henkilöstöä vähennetään alihankintajärjestelyn vuoksi, kuten kärjäoikeuskin tuomiossaan toteaa”, Nordlund sanoo.

”Työnantajien pitäisi tarkkaan punnita, väheneekö työ lain edellyttämällä tavalla.

Petri Savolainen, edunvalvontajohtaja

”Mielestämme kärjäoikeus on väärässä katsoessaan, että tässä tapauksessa alihankintaan siirtyminen ei olisi ollut pysyvää ja että kyseessä olisi ollut online-tuottajan osalta simuloitu järjestely. Kyseessä on ollut aito ja pysyvä järjestely vuodesta 2013 alkaen sekä

alihankintaan siirtyminen.”

TYÖVOIMANVUOKRAUS on tyypillisesti tarkoitettu vuoronpaikkaamiseen tai ruuhkapiikkien hoitoon. Klassisena esimerkkinä alihankinnasta Savolainen mainitsee puolestaan teollisuustuotannon siirtämisen toiseen maahan. Myös lehdistön freelancetyö on alihankintaa.

”Maikkarilla työvoiman tarve näkyy olevan jatkuvaa ja samat työntekijät ovat olleet milloin MTV:n, milloin Nouhau Productionsin tai Professionalsin palveluksessa ja tehneet samaa työtä Maikkarin tiloissa ja työvälineillä Maikkarin työnjohtajan alaisuudessa”, Savolainen sanoo.

sa”, Savolainen sanoo.

Tällaisen järjestelyn hyväksymisen tekisi hänestä koko työsuhteturvan merkityksettömäksi.

Nyt kärjäoikeus katsoi, ettei järjestely aiheuttanut MTV:lle kustannussäästöjä eikä työvoiman tarve ollut vähentynyt. Taloudellisia ja tuotannollisia syitä irtisanomiseen ei ollut, ja MTV:n oli maksettava irtisanotulle korvauksia.

Jokaissa maaliskuussa ratkaistussa oikeustapauksessa kantajille oli myönnetty Journalistiliiton oikeusturvavakuutuksen käyttöoikeus. ●

TYTTI ORASTA HAASTATELI JOURNALISTIN TOIMITTAJAA MARJA HONKONEN.

Vuorotyön siunaus ja kiros

Toimitusten säästöt pakottavat yhä useamman journalistin vuorotyöhön. Neljä toimittajaa kertoo, mitä vuorotyö tarkoittaa heidän arjessaan.

NINA ERHO, TEKSTI • HANNA-KAISA HÄMÄLÄINEN JA ELIAS LAHTINEN, KUVAT

Keskisuomalaisessa vuosia pääosin päivätöitä tehnyt toimittaja **Satu Kakkori**, 49, aloitti helmikuussa toistuvia iltaputkia ja viikonloppuja sisältävän vuorotyön, eikä muutos tunnu hyvältä.

”Kyllä siinä itku pääsi, kun näin uuden työvuorolistan. Laskin, että perheen yhteinen aika vähenee kuuden viikon kierrossa jopa 50–60 tuntia. Vaikka kaksi tyttäremme ovat jo teinejä, tykkäämme tehdä asioita perheenä ja vanhempien läsnäoloa kaivataan yhä. Lisäksi minulla on 85-vuotias sairas äiti, jonka luona käyn toisella paikkakunnalla pari kertaa viikossa.”

Uusi, laajennettu vuorokierto on alkuvuodesta päättäneiden yt-neuvottelujen peruja. Lehti hakee henkilöstösäästöjä vähentämällä määräaikaista työsuhteita, joita on ollut etenkin verkkotoimituksissa, ja vuorot täytetään vakiväellä.

Kakkorin toimittajan työssä isossa roolissa ovat olleet Jyväskylän kunnallisasiat. Se on tarkoittanut maanantai-iltoja valtuustossa, mutta suoraan oman intohimoiheen hyväksi koituva iltatyö on tuntunut mielekkäältä.

”Vuoroissa nopeat keikat ja jutut vievät aikaa perehtymiseltä. Ja jos olen valtuustopäivänä aamuvuorossa, sinne menee joku muu illalla.”

Muutoksen hyviä puolia on, että vuorojen jakaminen kaikille tasan on reilua. Myös toimittajan työ sinänsä ja hyvä työyhteisö auttavat jaksamaan. Silti huoli tulevaisuudesta ei jätä Kakkoria rauhaan. Viisikymppiset lähestyvät, mutta aika-

taulut sen kun kiristyvät. Vaihetta, jossa omille harrastuksille ja ay-toiminnalle olisi taas enemmän aikaa, ei ehkä tulekaan. Jotkut ovat lohduttaneet, että arkivapailla ehtii kyllä harrastaa, mutta ainakin kuorolaulusta Kakkori joutuu luopumaan.

”Voi olla, että vuoden päästä nauran itselleni ja ajattelen, että kaikesta sitä viitsikin ihminen valittaa. Mutta nyt mennään tässä ja keskitytään siihen, miten ensi viikko hoituu. Sen pidemmälle en pysty ajattelemaan.”

”Laskin, että perheen yhteinen aika vähenee kuuden viikon kierrossa jopa 50–60 tuntia.”

RADIO SUOMEN toimittaja **Juha Blomberg**, 54, työskentelee yli kymmenessä erilaisessa vuorossa, joissa tehdään toimitettua ohjelmaa ympäri vuorokauden. Systeemissä on hänestä hyvää epäsäännöllisyys ja huonoa epäsäännöllisyys. Arkivapailla voi hoitaa asioita rauhassa, mutta toisaalta muut ovat usein töissä silloin, kun on itsellä on vapaa-aikaa.

Kun työt alkavat aamukolmelta, normaaleja yöunia ei saa kasaan millään. Toistuvien aamuvuorojen jälkeen tekemiset alkavat hidastua. Työaamun jälkeisiltä päiväunilta herätessä ei oikein hahmota, mikä päivä on menossa.

”Iltautuiset tuntuvat eilisen päivän

jutuilta. Sitä menee vähän kuin omaan maailmaansa.”

Aiemmin arkivapaat tarkoittivat Blombergille mahdollisuutta olla päivisin pienen pojan kanssa kotona. Nykyisin hän asuu yksin ja tapaa poikaansa vuorojen vuoksi lähinnä joka toinen viikonloppu. Ne muut joka toiset viikonloput menevät yleensä töissä.

Yövuoroissa miellyttää niitä edeltävä ”vapaapäivä”, mutta yksinäinen yötyörupeama on riskialtis ja raskas. Sen jälkeen yöunta ei ole helppo aloittaa aamuviideltä, mutta nukahtamislääkkeisiin Blomberg ei ole koskaan turvautunut. Jaksamistaan hän hoitaa liikkumalla luonnossa ja paneutumalla valokuvaus-harrastukseensa – sekä asenteella.

”Jos raskaita vuoroja ryhtyy oikein märehtimään, voimat loppuvat nopeasti. Kun ikää tulee, yöt ja aamut käyvät fysiikan päälle enemmän, mikä ilmenee puhtaana väsymyksenä. Onneksi olen saanut sen verran helpotusta, että yöradioita ei tarvitse nykyään tehdä kuin yksi kerrallaan.”

STT:SSA TEHTIIN vielä yövuoroja, kun **Minna Nyrhinen-Blázquez**, 32, aloitti siellä ensimmäisen kerran vuonna 2012. Ne tuntuivat raskailta, mutta nykyään, kun yövuorot tehdään Australiassa, hän näkee vuorotyössä lähinnä hyviä puolia.

”Arkivapailla voi nukkua univelat pois ja lähteä lounaalle toiselle puolelle kaupunkia. Etenkin talvella on tärkeää päästä ulkoilemaan päivänvalossa.”

Kello viisi alkava aamuvuoro väsyttää, mutta toisaalta töitä on

Kultaista aikaa. Vuorokierrossa alkuvuodesta aloittanut Satu Kakkori olisi mielellään pitänyt työajat ja vapaa-ajat ennallaan. Vaikka tyttäret Mari ja Vilja Juutinen ovat jo isoja, perheen yhteinen aika on kaikille tärkeää. "Meillä on iso talo, mutta tapaamme olla koko porukka 'samalla neliömetrillä' – jopa Leo-kissa."

Tässä hetkessä. Vuorotöitä pitkään tehnyt Anu Leena Koskinen on opetellut keskittymään yhteen asiaan kerrallaan ja muistamaan, että joka paikkaan ei voi tässä elämänvaiheessa venyä. ”Iso kiitos kuuluu myös miehelleni. Ilman tasa-arvoista parisuhdetta vuorotyö olisi vaikeaa.”

mukava käynnistellä rauhassa ennen päivän säpinän alkua. Puoli kaksitoista loppuvien iltavuorojen Nyrhinen-Blázquez ei koe haittaavan mitenkään. Päivävuorokaksot pitävät yllä syömisten ja nukkumisten perusrytmiä, ja silloin pääsee harastamaan flamenco muiden kanssa.

Hänen mielestään vuorotyön hyviä puolia on, että puserrus ja vapaa vaihtelevat usein tiheämmin kuin normaalisissa viiden arkipäivän ja viikonlopun rytmissä.

”Helpottavaa on myös, että vuoro pitää aikanaan luovuttaa. Levälleen töitä ei voi jättää, mutta joku tulee jatkamaan tekemistä.”

Joskus sosiaalisia rientoja jää vuorojen takia väliin, mutta monesti niihin ehtii jostain päästä mukaan. Supertärkeitä menoja varten järjestyy vapaata, kunhan on liikkeellä ajoissa. Kun samoja töitä hoitaa moni, lomina ei ole pakko pitää juuri kuumimpana sesonkina.

”Jos olisi lapsia, epäsäännöllisyys haittaisi varmaan enemmän. Silloin pitäisi

sumplia päiväkoteja ja muuta.”

AAMULEHDESSÄ VERKKOTOIMITAJANA työskentelevä **Anu Leena Koskinen**, 39, pyrkii eroon turhasta säätämisestä tekemällä joka sunnuntai listan. Siihen hän kirjaa viikon työvuoronsa, kahden koululaisen kyydit yhteensä yhdeksään harrastuskertaan, miehen mahdolliset työmatkat ja omat kuntosalikäyntinsä. Jotta kuntoilu onnistuu lasten treenien aikana, Koskinen käy neljällä eri salilla.

Aamuvuoroon hän herää kello 5.15. Se tuntuu välillä tyllyltä varsinkin, kun pojan diabetes vaatii verensokerin tsekauksia sekä insuliinin pistämistä tai välipalan syöttämistä yöllä.

”Mutta aikaisten aamujen hyvä puoli on, että sitten ei ole kiirettä illassa.”

Kello yksitoista päättyvän iltavuoron jälkeen Koskinen saa yleensä unta, mutta seuraavana aamuna väsyttää, ja myös vuorokiertoon kuuluvat seitsenpäiväiset työputket vaativat veronsa. Jaksamisen avaimia on keskittyminen töissä töihin,

Puoliksi tehty. Anu Leena Koskinen perheen arkea sujuvoittaa paperille laadittu viikkosuunnitelma.

kotona kotiin ja kuntosalilla kuntoiluun, ei koko konseptin huoliin kerrallaan. Sekä armon antaminen itselleen.

”Olen joutunut oppimaan, että vapaa-päiviin ei kannata ladata loputtomasti tekemistä ja että riittävän hyvä kelpaa. Maailma ei romahda, jos koti ei ole aina siisti tai en lue iltaisin alan kirjallisuutta. Välillä pitää ladata akkuja. Tärkeintä on, että lasten asiat ja työasiat hoituvat hyvin.”

Vaikka Koskisen perhe on vuodesta 2009 tottunut ja kasvanut äidin vuoroihin, joustavaa asennettakin tarvitaan. Reissuun tai kyläilemään ei päästä joka viikonloppu tai juhlapyhä. Arkena lapsia hoitaa vanhemmista se, joka on kotona, ja apuna ovat myös isovanhemmat. Perhearjen hektisimmissä vaiheissa Koskinen on voinut tehdä nelipäiväistä työviikkoa.

Jos aikaa olisi enemmän, Koskinen harrastaisi muutakin vapaaehtoistyötä kuin jalkapallojoukkueen johtamista ja tapaisi useammin ystäviä. Silti Koskinen on sitä mieltä, että vuorotyö sopii hänelle.

”Stressaannun vähemmän kymmenen sähkeen tekemisestä vuorossa kuin päivätyöstä, jossa projektit ovat kesken pitkään. Kun olen joskus ollut useamman viikon päivävuorossa, on tuntunut, ettei pelkissä illoissa ehdi mitään.” ●

Vaikutusmahdollisuus vähentää stressiä

Työturvallisuuslaki nimeää työajat kuormitustekijäksi. Lain mukaan työnantajan on arvioitava niihin liittyvät haitta- ja vaaratekijät ja vältettävä tai vähennettävä haitallista kuormitusta. Yksilön omaan kokemukseen työaikojen kuormittavuudesta vaikuttaa työn ajoittumisen ja määrän lisäksi se, paljonko työaikoihin voi vaikuttaa.

”Samanlaisella työvuorolistalla saattaa olla edullisemmat terveysvaikutukset siellä, missä työntekijät voivat vaikuttaa siihen kuin siellä, missä ei voida vaikuttaa. Valinnanmahdollisuus vähentää stressiä ja psykososiaalista kuormitusta”, sanoo vanhempi tutkija **Mikael Sallinen** Työterveyslaitokselta.

”Toisaalta rajaton vaikutusmahdollisuus voi vaikuttaa terveyteen epäedullisesti, jos ihmiset valitsevat paljon peräkkäisiä haitta- vuoroja saadakseen mahdollisimman pitkiä yhtenäisiä vapaita.”

Vuorotyön vaikutukset fyysiseen terveyteen liittyvät paljolti työskentelemiseen silloin, kun ihmisen pitäisi normaalisti nukkua.

”Koska uni on elimistön palautumisen kannalta tärkein vuorokautinen tapahtuma, sen toistuvasta epäonnistumisesta seuraa mui-

ta ongelmia. Siksi vuorotyötä tekevillä riski muun muassa ruoansulatuselimistön häiriöihin, sydän- ja verisuonisairauksiin, kakkostyypin diabetekseen, onnettomuuksiin ja loukkaantumisiin on koholla.”

Etenkin öitä ja aikaisia aamuja tekevillä uni jää helposti liian vähiin. Päivällä luontaisesti virkeään aikaan on vaikea nukkua pitkiä unia, ja illan nukkumaanmenoa on vaikea aikaistaa tunneilla. Yövuoroa edeltää usein vapaapäivä, mutta sen jatkoksi valvottavan yön takia vuorokautinen unen määrä jää vähäiseksi, mikä haittaa toimintakykyä. Pääsääntö on, että tunti unta tuottaa kaksi tuntia vireää valvetta.

Kyvyssä sopeutua vuorokausirytmin vaihdoksiin ja kestää univajetta on suuria yksilöllisiä eroja. Ne voivat muodostua erityiseksi haasteeksi media-alalla, jossa pitäisi tuottaa entistä ympärivuorokautisempaa sisältöä entistä vähemmällä väellä.

”Muutostilanteessa vuorotöihin voi joutua tavallista suurempi osuus niitä, jotka sietävät rytminvaihdoksia huonosti eivätkä olisi hakeutuneet alalle, jos olisivat tienneet, että vuorotöitä on pakko tehdä.”

Nina Erho

Jaksaa, jaksaa. Liikunta auttaa jaksamaan rytminvaihdoksissa ja yöheräilyssä lapsen kanssa. Koskinen käy neljällä eri salilla sen mukaan, missä lapset kulloinkin harrastavat.

Liikkeelle. Lasten jalkapallossa, sählyssä, karatessa, tanssissa ja viulunsoitossa riittää kускаamista, mutta Koskisen mielestä se kannattaa. ”Harrastavat lapset ovat pois pelikoneelta, ja harrastuksiin liittyvissä riennöissä omakin mieli irtaoo töistä.”

Sikafarmarista toimittajaksi

Entinen sikatilallinen Hannu Koivisto perusti verkkolehden puolustaakseen maaseudun elinkeinoja.

KIRSI HAAPAMATTI, TEKSTI • JUHA HARJU, KUVAT

Maanviljelijä ja karjankasvattaja **Hannu Koivisto** tuli sikatilojen julkinen puolustaja vuonna 2009, kun eläinsuojelijoiden salakuvausvideot tulivat näyttävästi julki televisiossa.

Koivisto istui television keskusteluohjelmissa kertomassa näkemyksiään, antoi haastatteluita ja päästi Ylen kamerat sikalaansa.

”Kun ensimmäiset videot tulivat julkisuuteen, olin aivan varma että minunkin sikalassani on käyty. Heräilin öisin ja kuljin taskulampun kanssa tarkastelemaan paikkoja. Nyt kuitenkin uskon, ettei tilallani olla käyty. Silloin ajatus mahdollisista tunkeutujista kyllä ahdisti.”

Vuonna 2011 Koivisto itse päätti lopettaa siiankasvatuksen. Hän väsyi tilanpitoon ja sen valtavaan työmäärään, taloudelliseen kannattamattomuuteen – ja sikatuottajien parhaamiseen mediassa. Lopetuspäätöksestä tuli valtakunnallinen uutinen. Viimeistään tässä vaiheessa hänen kasvonsa tulivat jokaiselle maataloustuottajalle tutuiksi.

Hän päätti keskittyä freelance-toimittajan töihin, joita hän oli tehnyt jo vuosia oman työn ohella.

Maaseutumedia.fi-sivuston hän avasi vuonna 2014.

”Olin jo nähnyt, että freelance-rina juttukauppa on tulossa tiensä päähän. Toimeksiannot vähenivät. Olin myös miettinyt, että olisipa kiva kirjoittaa tärkeistä aiheista ilman julkaisijan asettamia rajoituksia. Isoilla lehdillä, *Helsingin Sanomilla* ja *Maaseudun Tulevaisuudella*, on omat sidoksensa. Halusin aidosti vapaan median.”

MAASEUTUMEDIA on yhden miehen nettilehti. Sivustoa lukiessa tulee mieleen, onko kyseessä kuitenkin blogi. Lukijalle on selvää, että Koivisto on valinnut puolensa. Hän kirjoittaa provosoivasti ja suomii usein esimerkiksi Maatalousvirastoa ja erityisesti eläinsuojelijoita.

Kirjoitus *Sikakuva kahdella tapaa*, jossa Koivisto näyttää sanoin ja kuvin eläinsuojelijoiden vääristelevän eläintilojen todellisuutta, on kerännyt sivulle kymmeniä kommentteja. Hän on kirjoittanut myös muita artikkeleita, joissa eläinsuojelujärjestöjen tekemiset tuomitaan valheellisiksi.

Koivisto sanoo järjestöjen levittävän propagandaa ja väittää salakuvaajien tuoneen sikatilalle tarttuvan taudin. Väitteet eivät aina noudata journalistia periaatteita, ja joskus Koivisto on muuttanutkin tekstejään kritiikin jälkeen. Useimmiten hän kuitenkin pysyy kannassaan.

”Teen joka päivä töitä sen asian

kanssa, että en antaisi omien mielipiteitteni näkyä jutuissa. Eläinsuojelujutuissa se on minulle erityisen vaikeaa. Myönnän, että sympatiani ovat tilallisten puolella.”

Koivistolla ei ole omakohtaista kokemusta salakuvauksista, mutta jälkensä ne ovat häneen jättäneet.

ELÄINSUOJELIJOITA Koivisto soimaa eläinten inhimillistämisestä ja tuottajien tarkoitushakuisesta mustamaalaamisesta. Itse hän käyttää samoja aseita, mutta toisiin tarkoituksiin. Hänen teksteissään sika on hupaisa tyttösiika ja pulleat eläimet massuttavat velliä. Sanavalinnoilla on merkitystä mielikuvien luojina.

”Onko noin? Kiitos palautteesta, kiinnitän tähän jatkossa huomiota”, Koivisto vastaa ja vaikuttaa yllättyneeltä. Samansuuntaista kritiikkiä hän tosin on saanut aikai-

semmin.

”Kritisoida saa. Kestän sen kyllä.”

Hirtehisestä tyylistä huolimatta *Maaseutumedian* artikkelit ovat asiantuntevia. Kaikesta näkee, että Koivisto tuntee maaseudun, maatalousalan ja sen erikoissanaston, tukiaiskiemurat ja lainsäädännön koukerot. Esimerkiksi artikkelit tukisäännöistä avaavat tuottajien silmiä Maatalousviraston tai MTK:n antamien kapulakielisten silpputietojen sijaan.

Sivustolla käy parhaimmillaan 200 000 lukijaa kuukaudessa. Viime vuonna Koivisto lanseerasi sivulle maksullisen klubin, jonka jäsenmaksun taakse osa jutuista on pantu. Pääosa *Maaseutumedian* tulovirroista on yritysyhteistyön peruja. Koivisto kirjoittaa jutun yrityksestä tai sen tuotteesta ja saa siitä maksun.

”Mikael Pentikäinen sanoi

Iso auto, pitkät etäisyydet. Maaseutumedian yhden miehen toimitus sijaitsee Kurikan Panttilassa, mistä päätoimittaja Hannu Koivisto kurvaa juttu-keikoille Ylivieskaan, Toholammille, Juvalle ja aina Helsinkiin asti. "Auto kun on vielä tuollainen rohjo, on se näyttävä mainos lehdelle", Koivisto sanoo.

”Olisipa kiva kirjoittaa tärkeistä aiheista ilman julkaisijan asettamia rajoituksia.

minulle kerran, että tuollaisiin juttuihin on merkittävä, että kyseessä on mainos. Olen eri mieltä. Lukijat eivät ole tyhmiä. Jutun lopussa olevat linkit kertovat, että kyse on yhteistyöjutusta.”

Kielteistä palautetta on joskus tullut lukijoiltakin. Sen vuoksi Koivisto sanoo ottavansa nyt tavaksi, että merkitsee yhteistyöjutut selkeämmin.

Maaseutumedia perustuu vuorovaikutukseen. Useimpien tekstien perässä onkin runsaasti komment-

teja. Koivisto vastaa niihin kaikkiin. *Maaseutumedia* on aktiivinen myös Facebookissa, Instagram-tilin avaaminen on työn alla.

”Ilman keskustelua ei olisi juttujakaan. Se, että joskus kirjoitan provosoivasti, ei ole tarkoitushaikuista. Se vain on minun tyylini. Kirjoitan totuudellisesti, mutta toivon että huumoria olisi teksteissä mukana. Johtotähtenä on, että kirjoitan maaseudusta ihminen edellä”, hän muotoilee.

”Kirjoitan mielelläni maatalouden lisäksi esimerkiksi arkkitehtuurista ja kulttuurista. Luetuimmat juttuni liittyvät tukipolitiikkaan ja eläinsuojeluasioihin, mutta toivon että lehti tavoittaisi lukijat monipuolisella tarjonnalla.” ●

KIRJOITAJA ON FREELANCETOIMITTAJA, JOKA KIRJOITTAA MAASEUDUSTA JA MAATALOUESTA, JA ENTINEN ELÄINSUOJELUJÄRJESTÖN JÄSEN.

MAASEUTUMEDIA

● Entisen sikafarmin ja freelance-toimittajan Hannu Koiviston, 56, vuonna 2014 perustama verkkolehti.

● Aiheita muun muassa maatalouden tukipolitiikka, maatilojen kannattavuus ja eläinten hyvinvointi.

● Koivisto on kirjoittanut maaseudusta eri lehtiin 1990-luvulta.

● Koiviston artikkeli maataloustuottajan puolison kuolemasta oli Maataloustoimittajat ry:n palkitsema vuoden paras juttu vuonna 2014.

Mot en diger bokhöst. Förlagets Amanda Mannström, Jonas Forth, Fredrik Rahka och Tapani Ritamäki säger att många har höga förväntningar på det nya förlaget.

Förlag med framtidstro

LINA LAURENT, TEXT • KARL VILHJÄLMSSON, FOTO

Trots allmänna trender som pekar nedåt finns en spirande optimism i förlagsbranschen. Vi har talat om framtiden med tre finlands-svenska förlag.

Det har gått drygt sex månader sedan Förlaget M såg dagens ljus i september 2015. Årets kultur-nyhet i Svenskfinland var ett faktum – arvet efter författaren och konstnären **Tove Jansson** skulle leva vidare i ett nytt förlag som något kaxigt döpt sig till Förlaget.

I dag har uppståndelsen lagt sig. På Förlaget jobbar man på precis som vanligt – nästan. Den första egna boken, **Hannu Raittilas** *Terminal* har nått läsarna och arbetet med höstens böcker är i full gång.

Bland författarna finns **Maria Turt-schaninoff**, **Claes Andersson**, **Yrsa Stenius**, **Hannele Mikaela Taivas-salo** och många till. Det blir 15 nya böcker: romaner, essäer, lyrik, bilder- och faktaböcker. Nya manus droppar in med jämna mellanrum – över 40 stycken har skickats in sedan starten, om man inte räknar med de etablerade författarna.

”Vi har fler manus än vi kan ge ut”, säger förläggare **Tapani Ritamäki** och uppmanar den som står i beråd att skicka in ett manus att fila på texten lite till och vänta till hösten med att posta det.

Förlagets kontor ligger för till-

fället i sjätte våningen på det anrika Suomihuset på Lönnrotsgatan 5 i Helsingfors. Kontoret består av ett enda rum som är inrett med två bord. Runt det stora bordet sitter förlagets anställda tätt intill varandra, omringade av papper, post-it-lappar och bärbara datorer. Vid det andra bordet sitter de som jobbar för Moomin.com.

Förlaget har höga mål. Att bli en etablerad aktör i branschen med en jämn utgivning. Att ge ut böcker av hög kvalitet. Att skapa något nytt, något bestående – litteratur som lever vidare. Och att sprida ordet om läsandet, eftersom det är

något människan mår bra av.

Till det nya hör rättighets- och varumärkesagenturen Rights & Brands som lanserades i mars. Agenturen ägs bland annat av Moomin Characters och samarbetet med Förlaget är därför tätt.

”Den större tanken är att det finns en värld därute. En värld som är jättestor. Många förlag eller kulturaktörer är uppbyggda enligt synen att man hämtar in kultur utifrån. Vi jobbar utifrån tanken att vi försöker föra ut finlands-svensk, finsk och nordisk kultur”, säger Förlagets vd **Fredrik Rahka**.

Under de första hektiska månaderna har Rahka bland annat att förhandlat om avtal med tryckerier, bokföringsbyråer, författare och andra förlag. Han har också skött praktiska ärenden som att öppna telefonabonnemang och att hämta Schildts & Söderströms restlager med Muminböcker.

Känslan av att Förlaget inte hunnit satsa tillräckligt tid på att tala om och marknadsföra de nya böckerna har skavt, men genom två nyrekryteringar blir det nu ändring på den saken. I februari började **Amanda Mannström** som förlagsassistent och vikarie för **Sara Ehnholm-Hiellm** och i april började **Andrea Svanbäck** som marknadsföringschef. Amanda Mannström säger att hon nu har sitt drömjobb. Hon håller kontakt med författare, läser och redigerar texter och hjälper till där det behövs. Skillnaden till de tidigare jobben på *Hufvudstadsbladet* och Finlands kulturinstitut i Danmark är stor.

”På kulturinstitutet gick allt extremt långsamt, på *Hbl* extremt snabbt. Nu håller jag på och lär mig att en text kan bli bättre av att ge den mer tid.”

FÖRLAGET Fontana Media har sitt kontor vid Sandvikstorget i Helsingfors, i samma hus som de finska församlingarnas förlag Kotimaa. Fontana Medias huvudprodukt är tidningen *Kyrkpressen* som skickas till nästan alla svenskspråkiga hushåll med medlemmar i den evangelisk-lutherska kyrkan men förlaget ger också ut böcker. År 2014 var ett stort bokår med nio

nya titlar. I fjol blev det färre böcker, arbetet med den nya psalmboken och med religionsläromedel upptog mycket resurser. I höst utkommer bland annat en biografi om **John Vikström** skriven av **Gustav Björkstrand**.

Som mest har Fontana Media gett ut upp till 15 titlar per år och också haft en egen bokhandel. En kraftig omstrukturering för fem år sedan ledde ändå till att bokutgivningen minskade. I dag finns endast en heltidsanställd förlagsredaktör, utgivningschef **Pian Wistbacka**. Grafik och layout-tjänster köper förlaget oftast av fri-lansar men språk och innehållsgranskning är något man inte kan lägga ut, säger Fontana Medias vd **May Wikström**.

”Som förlag går man i god för en viss röst och en viss kvalitet. Översätter vi i misstag till exempel länninrovasti till länsprost och inte till kontraktsprost kan det innebära en dyrbar prestigeförlust. Vi är experter på vårt område och då ska vi vara bäst.”

Fontana Media gjorde 2014 en vinst på 170 000 euro och fjolåret beräknas ligga på samma nivå. Annonsintäkterna i *Kyrkpressen* har stigit en aning och annonsörerna säger att de uppskattar tidningen.

”Vi är väldigt nischade och det är en orsak till att det går bra. Vår bas utgörs av prenumerationer på *Kyrkpressen*, bokförsäljning och annonsintäkter.”

Bokutgivningen kan delas in i tre kategorier: egna böcker, böcker som ges ut i samarbete med svenska förlag och bruksböcker som ges ut år efter år, till exempel psalmböcker och kyrkohandboken. En av förlagets pärlor är enligt Wikström *Marthas kokbok* som redan getts ut i 27 upplagor.

Även om det är Församlingsförbundet som äger Fontana Media och även om det finns en jämn beställning av bruksböcker kan man enligt Wikström inte säga att kyrkan pumpar in pengar i förlaget.

”Om man med ’kyrkan’ menar kyrkostyrelsen så är det ekonomiska understödet därifrån marginellt. Indirekt ägs vi av församlingarna i Borgå stift. De är våra kunder

Förlag kommer och går och någon fyller alltid upp luckan som uppstår då någon annan slutar.

Ben Johans, förlaget PQR

och vi måste hela tiden jobba för att vara relevanta för dem.”

May Wikström påpekar att barnböcker, faktaböcker och romaner betyder mycket för förlaget.

”Det är viktigt att det finns en bokröst som står för kristna värderingar.”

I **MARIEHAMN** svarar **Ben Johans** i telefon. I 15 år har han drivit det åländska enmansförlaget PQR som startade som en fortsättning på kulturtidskriften med samma namn. PQR har främst gett ut åländska författa- res verk men också finska och svenska författa- res böcker. Bland författarna finns **Pirkko Lindberg**, **Agneta Ara**, **Thomas Brunell** och **Arja Saijonmaa**.

Under det senaste året har Ben Johans trappat ner på sin verksamhet, orsaken är ändå inte ekonomisk.

”Nej, det har gått bra för förlaget. Och det har varit enormt roligt. Men detta stängande, att få böcker recenserade i större tidningar, speciellt *Hbl*, har varit tungt.”

Ben Johans påpekar att förlagsbranschen är en levande bransch.

”Förlag kommer och går och någon fyller alltid upp luckan som uppstår då någon annan slutar.”

Att det lilla förlaget burit sig även ekonomiskt beror enligt Ben Johans på flera saker. Vissa böcker har blivit succéer, hamnguiden för Åland har till exempel sålt i över 40 000 exemplar. Personalkostnader och utgifterna för hyra och administration är i regel låga och man kan ha större precision i utgivningen.

”Det händer inte att man inte har böcker till jul.”

Under de mest hektiska åren har PQR gett ut upp till 12 titlar – alldeles för många, enligt Ben Johans.

”Då lider både marknadsföringen och kvaliteten. Du ska begränsa antalet utgivningar och jobba hårt med dem du väljer.”

Det nya förlaget innebär enligt Ben Johans ett lyft för hela branschen.

”Förlaget är en skänk från ovan. Sets behöver en skarp konkurrent. Det höjer kvaliteten för oss alla andra och det finns en ny optimism.” ●

MÅNGA SMÅ FÖRLAG

● I Finland finns drygt 20 svenska förlag och 150 finska förlag.

● Förlagsbranschen selsätter direkt drygt 1 000 personer.

● De nyaste svenska förlagen är Förlaget M i Helsingfors och Minimal Förlag i Nykarleby.

● En översikt över den svenska utgivningen finns i Bokkatalogen som utkommer varje höst.

● År 2015 utkom cirka 200 nya böcker på svenska som är med i Bokkatalogen.

KÄLLOR: BIBLIOTEKEN.FI, BOKKATALOGEN.FI OCH FINLANDS FÖRLAGSFÖRENING.

FAKTA OM FÖRLAGET M, PQR OCH FONTANA MEDIA FINNS PÅ WEBBEN.

Strålkastarljuset på Spotlight

MAGNUS LONDEN magnus.londen@gmail.com SKRIBENTEN ÄR FRILANSJOURNALIST OCH FÖRFATTARE FRÅN HELSINGFORS.

Under vintern hade jag nöjet att för *Journalisten* intervjua ledande figurer både på *Vasabladet* / *Österbottens Tidning* och *Hufvudstadsbladet*. Det var slående att märka i hur olika faser dessa tidningar befinner sig.

Ena var på defensiven. Miss-tänksamma.

Andra var framåt. Öppna.

Ena har dalande prenumerationssiffror. Och störttykande ekonomi.

Andra har lyckats öka prenumerationssiffrorna. Och gör ett stort plus.

Ena har nedprioriterat egna nyheter – och ser inte ens efter avhopp av flera nyhetsjournalister möjligheter till nyanställningar.

Andra pratar om vikten av att äga sina egna nyheter – och ser efter tidigare uppsägningar möjligheter till nyanställningar för grävande lokaljournalister år 2016.

Så när jag här om dagen äntligen gick på filmen *Spotlight* kunde jag inte låta bli att i mitt stilla sinne bolla mellan bokstäverna *Vbl* och *Hbl* och spegla dem mot *Boston Globe*.

Ja, alla förstår att tidningarna inte har något gemensamt när det gäller resurser.

Men *Boston Globe*, *Vbl* och *Hbl* handlar ändå alla tre om lokaljournalistik. Om vad som är

relevant för läsarna.

FILMEN SKILDRAR som bekant skandalen kring katolska kyrkan i Boston i början av 2000-talet. *Spotlight*-redaktionen på *Globe* avslöjar hur ett otal katolska präster mer eller mindre systematiskt utsatt unga pojkar för grova övergrepp. Nu, år 2016, har filmen till och med fått acceptens från Vatikanen.

”Våga utse chefer som stöder grävandet efter egna lokálnyheter.

Men omskrivet vågar jag högtidligt påstå att filmen också bär på många viktiga hälsningar till journalisterna på *Vbl* och *Hbl* – och till alla andra redaktörer och frilansare i hela världen:

a) Följ upp till synes tråkiga notiser och kolumner. Där kan finnas guld.

b) Gräv. Snoka. Vänd på alla stenar. Och gräv sedan lite till.

Filmen har också en hälsning till styrelser och ordföranden på mediebolag, med tanke på att den skildrar hur *Globe* får en ny utomstående chefredaktör (**Martin Baron**) som vill börja granska staden med nya ögon:

a) Våga utse redaktionella/

ekonomiska chefer som stöder grävandet efter egna lokálnyheter. Så blir tidningen relevant för läsarna.

b) Utse journalistiska/ekonomiska chefer som är krävande men som ger redaktörerna arbetsro.

Vidare har filmen en indirekt hälsning till *Hbl*:s, *Vbl*:s och alla andra tidningars läsare:

a) Vill du läsa vidare från de där neutrala notiserna kommer det att kosta. Unika lokálnyheter är inte gratis.

b) Vill du veta vad som pågår bakom kulisserna i samhället är gedigen grävande journalistik pålitligare än såväl tjänstemän, politiker som tyckare på sociala medier.

JAG BESITTER ju ingen inside-information om folks filmvanor, och kanske jag har fel, men min instinkt säger mig att HSS ledning redan sett filmen. I alla fall betar de sig så. Däremot är jag inte lika säker att KSF:s ledning gjort det – i alla fall betar de sig inte så.

I egenskap av god far och uppfostrare bjöd jag redan min son på filmen och uppnådde något med det ("journalistik är nog viktigt"). Nu är jag villig att utvidga min konsultverksamhet en smula. Därför kommer här en gratis inbjudan till **Kaj-Gustaf Bergh**, **Barbro Teir** och hela KSF:s styrelse:

Ska vi gå på leffa?

GULDSPADAR OCH SNOWDEN FÖRGYLLER GRÄVSEMINARIET

Grävande journalistik är inte alltid så glamoröst, men lördagen den 9.4. blir en riktig festkväll för journalister i Sverige. Då belönas traditionsenligt det gångna årets bästa undersökande reportage med guldspadar. Bland de 27 nominerade reportagen i nio kategorier finns allt ifrån lokala skandaler till internationella svindlerier. Juryn har redan bestämt sig för att dela ut ett hedersomnämning till tre svenska och två azerbajdzjanska journalister för deras samarbete som avslöjade en misstänkt mutaffär mellan Telia Sonera och den azerbajdzjanska regimen.

Grävseminariet 2016 i Göteborg har "Det fria ordet" som tema och får en sällsynt stjärnglans. **Edward Snowden** kommer att medverka via länk från sin exil i Ryssland för att ge seminariedeltagarna grävtips. Frilansjournalisten **Carolina Jemsby** har tidigare gjort en tv-dokumentär om Snowden och lyckades övertyga honom om att ställa upp för galan. Snowden kommer bland annat att kommentera utvecklingen efter terrorattackerna i Paris och Bryssel och de politiska kraven på ökad övervakning och förbud mot kryptering.

Johan Svenlin

KABEL-TV SÄNKER IQ?

Lättsmält tv-underhållning gör oss dummare och mindre benägna att söka till högre utbildning. Det konstateras i en aktuell norsk studie, där man jämfört resultat i försvarets IQ-test med tillgången på kabel-tv. Den främsta orsaken antas vara att tv-tittande stjälar tid från läsning. Varje år med kabel-tv innebär, enligt studien, att mottagarens IQ sjunker med 0,08 poäng. På drygt tio år hade pojkarnas IQ-snitt fallit från drygt 102 till under 100. Trenden följer den allmänna intelligenskurvan som steg ända fram till 1990-talet, för att plana ut och sedan sjunka under 2000-talet.

"Det kan verka som små tal, men de flesta exponeras för tv-underhållning under många år och det är väldigt många som exponeras. Då blir siffrorna plötsligt stora", förklarar **Øistein Hærnes**, en av de tre forskarna bakom studien.

Johan Svenlin

etiikka

Haastattelun pelisäännöt

NINA ERHO, TEKSTI • ANNA-KAISA JORMANAINEN, KUVITUS

Mitä yksityisempi aihe, sitä silkkisemmin hansikkain haastateltavaa pitää kohdella.

Julkisen sanan neuvosto on alkuvuonna antanut kaksi langettavaa jutuista, joissa luennoitsijoiden arkaluontoiset kertomukset oli kirjoitettu haastatteluksi.

Vasabladetille langettava tuli luennoitsijan omaisen yksityisyyden suojan rikkomisesta. *Kouvolan Sanomat* rikkoi luennoitsijan yksityisyyden suojaa, tiedonhankinnan avoimuutta ja haastattelun pelisääntöjä.

JSN:n pääsihteeri **Ilkka Vääntti** sanoo, että langettavia tulee harvoin pelkästä haastattelusta tai haastateltavan asemasta. Ne liittyvät usein *Journalistin ohjeiden* muihin kohtiin, kuten samanaikaiseen kuulemiseen, yksityisyyden suojaan tai epäasiallisiin tiedonhankintakeinoihin.

”Yleensä julkisissa tilaisuuksissa sanottua pitää voida siteerata.

Elina Grundström,
Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja

Haastattelun pelisääntöjen henki on, että ne on kerrottava haastateltavalle sitä perusteellisemmin, mitä tottumattomampi tämä on ja mitä yksityisempiä asioita käsitellään.

”Yleensä julkisissa tilaisuuksissa sanottua pitää voida siteerata. Rankoista asioista toipuvan ’koke-musasantuntijan’ tarinan muuttaminen valehaastatteluksi voi kui-

tenkin rikkoa journalismin pelisääntöjä”, sanoo neuvoston puheenjohtaja **Elina Grundström**.

HAASTATTELUOHJEIDEN RIKKOMUSTEN ”klassikot” ovat 1990-luvun lopulta, kun *Ilta-Sanomat* ja MTV3 julkaisivat osia kansanedustaja **Arja Alhon** ja Ylen toimittaja **Timo Harakan** nauhoitetusta puhelinkeskustelusta kertomatta siitä Alholle. Tiedonhankinnan tavasta langettavaa ei tullut, koska hankitut tiedot olivat yhteiskunnallisesti merkittäviä.

Helsingin Sanomien oikeustoimittaja **Susanna Reinboth** tasapainoilee haastattelemisen ja tiedonhankinnan välillä lähtemällä usein liikkeelle jälkimmäisestä. Jos keskustelu osoittautuu niin kiinnostavaksi, että siteeraaminen tuntuu perustellulta, hän kysyy saatujen tietojen käyttämiseen lupaa ja noudattaa saamansa vastausta.

”Teemme työllemme hallaa, jos syntyy kuva, että medialle ei voi sanoa mitään ilman, että se on heti julkisuudessa. Jos kyse on asiasta, jossa haastateltava itse on joutumassa ikävään valoon, silloin kerrohaastattelusta heti alussa.”

Reinbothista on hyödyllistä, että toimittajat saavat enemmän tietoa kuin voivat julkaista, mutta jos hän saisi taustatilaisuudesta tietoa merkittävästä yhteiskunnallisesta epäkohdasta, se tuntuisi pakolliselta julkaista.

”Mutta syyn pitäisi olla todella hyvä, koska sen voi tehdä vain ker-
ran.”

LAUSUNTOJA TARKISTUTTAESSAAN Reinboth lähtee siitä, että mitä yksityisempi asia, sitä suurempi oikeus haastateltavalla on päättää sen julkisuudesta. Sellaisia

JOURNALISTIN OHJEET 17–18

Haastateltavalla on oikeus saada ennakolta tietää, millaisessa asiayhteydessä hänen lausumaansa käytetään. Hänelle on myös kerrottava, jos haastattelua voidaan käyttää useissa eri välineissä. Haastateltavalle pitää aina kertoa, onko keskustelu tarkoitettu julkaistavaksi vai ainoastaan tausta-aineistoksi.

Haastateltavan pyyntöön tarkastaa lausumansa ennen julkaisemista on syytä suostua, jos julkaisuai-kataulu sen mahdollistaa. Tarkastamisoikeus koskee vain haastateltavan omia lausumia, eikä sillä saa luovuttaa journalistista päätösvaltaa toimituksen ulkopuolelle.

MYÖS JOURNALISTIN OHJE 19 KÄSITTELEE HAASTATTELUA. LISÄKSI JSN ON VUONNA 1981 ANTANUT HAASTATTELUISTA PERIAATELAUSUMAN JUTUN TARKISTAMISTA KOSKEVIEN PERIAATEIDEN SELKIYTTÄMISEKSI.

korjauksia hän ei juttuihin tee, joiden seurauksena yleisö saisi asioista väärän kuvan.

Vaikeitakin asioita käsittelevillä henkilöhaastatteluilla pelaavassa naistenlehdessä yksityisyyden suojan pohtiminen on arkirutiinia, sanoo *Me Naisten* päätoimittaja **Johanna Lahti**.

”Käymme etiikkaan liittyvät asiat läpi jo jutun suunnitteluvaiheessa. Omista tunteistaan ihmiset voivat yleensä puhua vaikeissakin asioissa yksityisyyden suojaa vaarantamatta.”

Haastateltaville toimitus kertoo haastattelua pyytäessään, millaista juttua ollaan tekemässä, ja koke-mattomille kerrotaan myös oikeu-

desta tarkastaa lausuma.

”Ei-julkiksille ja ensikertalaisille tulee joskus yllätyksenä, ettei jutun sisältöä pääse muokkaa-maan mielensä mukaan tai ettei jo annettua haastattelua voi perua kuin painavista syistä. Väärinym-märrykset ja virheet korjaamme tarkistusvaiheessa, toisinaan mui-takin sanamuotoja, mutta journa-listinen päätösvalta pysyy toimi-tuksessa.” ●

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI KÄSITTELEE JOURNALISTIN OHJEITA, JOTKA OVAT AJANKOHTAISIA TAI MUUTEN KIIINNOSTAVIA.

anna hyvän kiertää

Näkemyksellä. Jutussa Helena Erosta kuuluu myös Oskari Onnisen ääni. Hän tottui mielipiteelliseen kirjoittamiseen jo aloittaessaan musiikkikriittikkona ”myöhäisteinänä”. Sitten kirjoittaminen on kyllä vaikeutunut. ”Se johtuu ehkä siitä, että olen löytänyt itsestäni vihasuuteen asti kriittisen lukijan. Etenkin keskinkertainen ajattelu ärsyttää.”

OSKARI ONNINEN, 25

- Ylioppilaslehden toimittaja tähän kevääseen päättyvän kaksivuotiskauden ajan.
- Kirjoittaa myös artikkeleita ja popkriittikiä Helsingin Sanomiin ja Imageen.
- Työskennellyt myös Helsingin Sanomissa, Etelä-Suomen Sanomissa ja ollut perustamassa musiikkimedia Nuor-gamia.
- Suuri Journalistipalkinto 2013 Yleisön suosikki -kategoriassa 11-kollektiivin ja Kaskas Median Kriisi?-projektista. Ehdolla Pienen journalistipalkinnon saajaksi keväällä 2015 Valkeen korvalaloja käsitteestä jutusta.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIAANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

PEKKA JUNTIN
VALINTA

Pohjolan Sanomien ja Lapin Kansan Luppo-viikonvaihdeliitteen toimittaja **Pekka Juntti** valitsi esiteltäväksi *Ylioppilaslehden* toimittajan **Oskari Onnisen** 4. maaliskuuta julkaistun jutun *Muistatko muka hänet?*

”Juttu kertoo rääväsuudesta blogistista ja kansanedustajan ex-avustajasta **Helena Erosta**. Kursailematon ja vinkeällä tyyliä kirjoitettu juttu on samalla mediakohun kriittinen ruumiin-avaus, ja siksi opettavainen tarina ennen muuta journalist-teille itselleen.

Juttu kertoo varoittavan esi-merkin, kuinka raflaavilla klikkiotsikoilla ja median itse tekemällä tahalliseksi väärinym-märtämisellä voidaan saada absurdeja asioita aikaan. Juttu sai minut miettimään median val-taa ja vastuuta.”

Enemmän kuin haastattelu

NINA ERHO, TEKSTI ● YLIOPPILASLEHTI, KUVA

”Tiesin, että lehteen tarvitaan henki-löjuttu, mutta pää oli ideoista tyhjä. Matkalla palaveriin ajattelin kaverin Facebook-päivitystä: miksi kukaan haluaa osallistua julkiseen keskusteluun? Mietin bloggareita, mutta kirjoitusten aiheet tuntuivat kiinnostavammilta kuin kirjoittajat. Melkein perillä keksin, että **Helena Eronen**, tietenkin! Alitajunta oli tehnyt töitä”, sanoo *Ylioppilaslehden* toimittaja **Oskari Onninen**.

”Eronen suostui haastateltavaksi heti, ja haastattelujen jälkeen tuntui selvältä, ettei hän ko-puttaisi nokkaansa esimerkiksi suvakkihuoraksi kutsumisesta. Hän suhtautui asioihin sopivan ei-ryppyotsaisesti, mikä on tässä tosikkojen maassa hauskaa.

Featurea on kiva kirjoittaa, koska näkökulma saa näkyä. Juttu kertoo paljon enemmän kuin Helena Erosta ja koskee asioita, joita olen miettinyt pitkään. Kuten sitä, miten typerässä valossa media esittää ääripääkeskustelun. Hyvien asioiden ajamiseen liittyvää populismia ei koskaan nosteta esiin. Korneintakaan idealis-mia ei kyseenalaisteta.

Toiseksi päätoimittajat korostavat, että olem-me hyvä media, koska noudatamme *Journalistin ohjeita*, mutta kohu Erosen hihamerkkiblogauk-sesta osoittaa, miten luokatonta journalismia niidenkin puitteissa voi tehdä. Kun toimitta-jilla on kiire haalia ilmiöitä ja niiden ’selityk-siä’ kasaan, hämärtyy se, mikä on oikeasti uut-ta, mikä suunnitelmallista, mikä pelottavaa ja mikä tärkeää.

Juttu on pitkä mutta itselleni aika ’tavallisen kokoinen’. Myös sen kirjoittaminen sujui ta-vallisesti: venyitin aloittamista niin kauan kuin pystyin ja sitten rimpuilin sen kasaan. Aina me-nee yötöiksi, ja myöhäisyyteni saa ihmiset repimään pelihousujaan. Toisaalta aikapainees-sa on tehtävä valmiimpaa, ja yritän ajatella, että joka sekunti jutun parantamiseen kannattaa.

Kirjoitan kotona, enkä edes käy toimitukses-sa joka päivä. Haluaisin kirjoittaa yhdeltä istu-malta, mutta pitkissä jutuissa on pakko nukkua muutama tunti välissä. Kun ensimmäinen ver-sio on kasassa, olo on voitonriemuinen. Silloin tiedän, että pahin on takana.”

KESKUSTELUA VIHASTA

Journalistin (4/2016) kyselyssä joka kuudes vastaajista kertoi tulleen uhkailluksi parin viime vuoden aikana. Kyselyyn vastasi 1 400 Journalistiliiton jäsentä.

Mediatalon ulkopuolella toimiva freelancer on vihayörytyksen kohteena monella tavalla yksin. Häneltä puuttuu työsuojeluvaltuutettu, työyhteisö ja työnantaja, jonka vastuulla on puuttua asiaan.

Freelancejournalistien järjestämässä vihaillassa käydään läpi vihapuhetta ja selvitysmiskeinoja freelanceiden näkökulmasta.

Alustajina ovat tutkija **Reeta Pöyhtäri** Tampereen yliopistosta, freelancetoimittaja **Noora Vaarala**, toimittaja **Tuomas Muraja**, kriisi-, trauma- ja katastrofiasiantuntija, psykologi **Eija Palo-saari** sekä Journalistiliiton lakimies **Jussi Salokangas**.

Keskustelunaiheita ovat muun muassa media, vihapuhe, selviytymiskeinot ja kuinka tehdä rikosilmoitus ja se, miten Journalistiliitto voi auttaa.

Manu Marttinen

VIHAILTA 20.4. KELLO 17–19.30
RAVINTOLA PULLMAN BAR, HELSINKI
ENNAKKOILMOITTAUTUMINEN: FREET.FI

SANKARITON TARINA

Freelancetoimittajat **Juha Kauppinen** ja **Samps Oinaala** ovat seuranneet Talvivaaran kaivosta vuosien ajan. *Talvivaaran vangit* kurtistaa kullisten taakse.

”Seurasin kaivosta todella tiiviisti sen ajan, kun se kasvoi ilmiöksi. Syntyi ajatuksia, jotka eivät sopineet mihinkään juttuihin”, Kauppinen kertoo kirjan taustasta.

”Talvivaara on niin iso tarina, ettei se mahdu mihinkään lehtijuttuun tai edes elokuvaan”, Oinaala sanoo.

Ja tarina jatkuu, mutta kir-

jantekijät aikovat ottaa siihen etäisyyttä.

Kauppinen kertoo tekevän töitä vapaana toimittajana ajatuksella: ”Jotain muuta kuin Talvivaaraa.”

Oinaala kertoo ryhtyvänsä keräämään ”syrjäseutujen pieniä tarinoita, joilla ei välttämättä ole minkäänlaista uutisarvoa”.

Tutkivana toimittajana kaivosta kaivelleen Kauppinen ja kerronnallisen journalistin keinoja hyödyntävän Oinaalan kirjoitukset kuvaavat kaikkien tuntemaa uutisaihetta. He tulevat myös valotaneeksi, miten toimittajat työstävät aihetta, joka kasvaa suuriin mittoihin.

Aihe vangitsi tekijänsä, kuten se teki kaikille asianosaisille – ja luonnolle. Sankareita kertomuksessa ei ole, elleivät heitä ole tavalliset ihmiset, kuten kirjantekijät vihjaavat.

Markku Lappalainen

JUHA KAUPPINEN JA SAMPSSA OINAALA:
TALVIVAARAN VANGIT
SILTALA 2016

Kiinni jätite, elitistit

Toimittajat auttavat eliittiä pysymään eliittinä. Se on *Kansan Uutisten* toimittajan **Emilia Kukkalan** ja lehdelle bloggaavan **Pontus Purokurun** uuden kirjan, *Luokkavallan vahtikoirien*, keskeinen väite.

Kirjaidea syntyi toimittajien pohties omaa kaksoisrooliaan toimittajina ja aktivisteina – vallankäyttäjinä, jotka eivät tunne eliittiroolia omakseen.

”Peruspointti on, että toimittajat ovat yhteiskunnallisia toimijoita, joiden pitäisi miettiä, millaista yhteiskuntaa he puolustavat”, Purokuru sanoo.

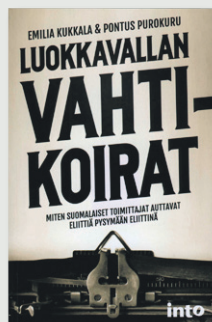
Kukkala ja Purokuru kartoittivat toimittajien kokemuksia vallankäytöstä viime syksynä kyselyllä, mutta vahvemmin kirja nojaa kirjoittajien omaan mediakritiikkiin. He kyseenalaistavat, voiko journalismia ylipäänsä ”korjata” sen keskeisten ongelmien ratkaisemiseksi. Kritiikistä saavat tuta myös yksittäiset toimittajat,

esimerkiksi Yle Uutisten vastaava päätoimittaja **Atte Jääskeläinen**, *Helsingin Sanomien* **Saska Saarikoski** ja MTV Uutisten **Timo Haapala**.

Se, loukkaantuuko joku, ei kirjoittajia kiinnosta.

”Kirjaa ei ole tarkoitettu toimittajaeliitin sisäiseksi nokittelukirjaksi. Pikemminkin se on suunnattu kaikille muille”, Kukkala sanoo.

Marja Honkonen

EMILIA KUKKALA & PONTUS PUROKURU:
LUOKKAVALLAN
VAHTIKOIRAT, INTO 2016

VESA HEIKKINEN vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Mies kuoli poliisin luotiin

Poliisi ampuu miehen hengiltä. Millaisia mahdollisuuksia toimittajalla on kertoa tällaisesta traagisesta tapahtumasta? Miten asian ilmaisisi ytimekkäästi otsikossa?

Periaatteessa mahdollisuuksia on monia, esimerkiksi tällaisia: Poliisi ampui miehen kuoliaaksi. Poliisia uhannut mies ammuttiin kuoliaaksi pidätystilanteessa. Ammuttu kuoli poliisioperaatiossa. Poliisi aiheutti miehen kuoleman ampumalla. Poliisin luoti aiheutti miehen kuoleman. Poliisin ampuma mies menetti henkensä.

Kyse on ensinnäkin sananvalinnoista. Ampumisessa on eri poljento kuin tappamisessa, kuolemisessa on eri vivahde kuin henkensä menettämisessä.

Toiseksi kyse on siitä, mihin järjestykseen sanoja lauseissa asetellaan. Merkitysten tulkin kannalta olennaista on esimerkiksi se, esitetäänkö ”poliisi” lauseen alussa toimijana vai nostetaan alkuun ”mies”. Yleensä lauseen alkuun tuodaan tutuksi oletettu asia ja uusi asia kuuluu lauseen loppuun.

Sanajärjestysvalinta tähdentää sitä, kumpi on jutun keskiössä ja kumman näkökulmasta tapahtunutta tarkastellaan: ampujan vai ammutun. Lause ”Poliisi ampui miehen” kuvaa todellisuutta, jossa poliisi on aktiivinen toimija ja mies konkreettisen toiminnan eli ampumisen kohde. Muoto ”miehen” kertoo jo senkin, että ampuminen johti kuolemaan (vrt. ”miestä”).

Miksi tällaista todentuntuista lausetta ei tapahtumaa uutisoitaessa kuitenkaan juuri käytetty? Valinta olisi saattanut luoda vaikutelmaa poliisista aggressiivisena toimijana, jonka liipaisinsormi on herkkä.

Monissa jutuissa päädyttiinkin valintaan ”Mies kuoli poliisin luotiin”. Kaikenkarvaisista journalistista yhteyksistä tuttu ilmaus ”mies” nostettiin keskiöön poliisin ja ampumisen asemesta. Kuoleman aiheutti – luoti, joka sattui.

palkitut

KUKA?

Ylen ulkomaantoimittaja **Tom Kankkonen**, 55, on valittu vuoden journalistiksi. Kustannusyhtiö Bonnierin jakaman palkinnon suuruus on 7 500 euroa. Palkintoperusteissa korostettiin hänen raporttejaan Syyriasta, Irakista ja Turkista. Kankkonen on työskennellyt myös Ylen Skandinavian-kirjeenvaihtajana Tukholmassa ja asunut Turkissa.

Ihmisten kautta

Mikä ulkomaanjournalismissa on palkitsevinta?

Päästä lähelle ihmisiä ja raportoida tilanteista ja kriiseistä heidän arkensa kautta. Sekä huomata, että katsojat, kuuntelijat ja lukijat reagoivat juttuihin.

Miltä Suomen arki näyttää kriisialueita nähneestä?

Keskimäärin idylliseltä, mutta Suomessakin on tosi ahtaalla olevia ihmisiä. Joka paikassa on omat arvonsa ja standardinsa, joihin pitää peilata.

Saatko matkustaa koska vaan ja minne haluat?

Kyllä siinä on rajat ja pitääkin olla. Matkat pitää pystyä perustelevaan ja harkita, mitä verorahoilla saadaan. Kun matkustaa edullisesti, raha riittää enempiin.

Millä varoitusajalla lähdet työmatkoille?

Se vaihtelee. Jos lähtee esimerkiksi hallituksen valvomalle alueelle Syyriassa, viisumin hankkiminen kestää.

Mitä ajattelet lähtiessäsi?

Varustaudun kohteen mukaan ja teen yhteistyötä luot-

tettavien ihmisten kanssa, joilla on sama käsitys järkevästä riskitasosta.

Turtuuko kriiseihin?

Ei. Se, miten paikalliset yrittävät rakentaa arkeaan hankalissa olosuhteissa, koskettaa aina.

”Mieluiten tekisin jutun Syyrian jälleenrakentamisesta.

Koukuttavatko kriisi?

En ole taisteluiden keskelle pyrkivää tyyppiä, mutta tiedän kyllä olon, joka tiukasta tilanteesta selviytymisestä tulee ja ymmärrän, että se voi koukuttaa.

Oletko koskaan ajatellut, että nyt tämä työ riittää?

En varsinaisesti. Kerran Pohjois-Syyriassa meidät pysäytettiin uhkaavasti. Samana iltana ihan lähellä siepattiin kaksi ranskalaista kollegaa, jotka olivat kymmenen kuukautta kateissa. Siitä kuullessani ajattelin, ettei tämä olisi ollut sen arvoista

Millainen ulkomaanjournalismin asema on Ylessä?

Hyvä, mikä on oikein, koska se jos mikä on toiminnan ydinalueita. Myös *Helsingin Sanomat* tekee hyvää työtä, ja toivottavasti omistaja turvaa työn myös MTV:n uutisissa.

Millainen juttu on vielä tekemättä?

Pidempi seuranta esimerkiksi ihmisestä, joka sinnittelee kriisimaassa. Mieluiten tekisin jutun Syyrian jälleenrakentamisesta, mihin tietysti sisältyy unelma rauhansopimuksesta.

Toimitat suomeksi ja ruotsiksi ja teet töitä muillakin kielillä. Miten surffaat niiden välillä?

Välillä mietin, mistä kielestä virheet toisiin kieliin tulevat. Ruotsiksi en ole viime aikoina tehnyt paljonkaan. Kun siirryin suomenkieliselle puolelle, isän kaverit ihmettelivät, minne poika on kadonnut ruotsinkieliseltä Yleltä.

Mitä teet työn vastapainoksi?

Lenkkeilen, melon sekä matkailen perheen kanssa.

Nina Erho

SATTUU TAPAHTUU

Jää sulii alta

Kuski kulki edellä ja koputteli kepillä heikkenevää jäätä. Jäälle parkkeeratulle veneelle oli päästävää.

Grönlantiin oli tullut kevät.

Kuvaaja **Liisa Takalan** ja minun piti piti lähteä jo neljä päivää aiemmin Kulusukin kylästä retkille, mutta jäät sulivat koiravaljakon alta. Sitten tuuli piti veneet rannassa. Juhlapyhänä kyläläiset juopuivat ajokuntottomiksi.

Mannerjään toisella puolella Nuukissa saaren johtajat jo odottivat haastattelujaan, mutta lennot oli peruttu, sillä kylän kenttä oli pehmennyt. Teitä ei kylien välillä ollut. Jotenkin piti päästä toisen kylän kentälle.

Helsingin Sanomien toimituksella riitti ymmärrystä, mutta kuvaaja ja minä huokailimme. Kulusuk oli jo huolella kierretty ja asukkaat jututettu. Retkeilymajassamme lämmitimme purkkikalapullia. Lentokentällä pitkän polun päässä olisi ollut ravintola, mutta oli vaikea löytää pyssymiestä mukaan. Jääkarhu saattoi tulla milloin vain vastaan.

Nyt venekyyti oli vihdoin järjestynyt.

Moottoriveneen pohja oli vahvistettu, ja se nousi jäälle puolipystyyn ja rusaatteli siihen väylää. Kohta puikkelehdittiin jäävuorten välissä.

Valitamme, sanoivat naapurikyläläiset. Enää eivät meidänkään koiravaljakot pysty menemään lentokenttäkylään asti.

Paluumatkalla Kulusukiin venekuski pysäytti jäälautalle. Siellä keittelimme trangialla kalasoppaa. Yhtäkkiä kuski tempaisi pitkäpiippuisensa ja ampui. Hän haki veneellä kuolleen hylkeen jäälautalle.

Kahden päivän kuluttua Kulusukiin tuli jälleen lentoja ja jatkoimme matkaa. Jumituksesta syntyi hilpeä matkajuttu. Liisa Takala voitti reissun kuvilla Lehtikuvaajien vuoden 2001 reportaasipalkinnon. Hienoimpia kuvia oli veristä hyljettä roikottava venekuski.

Mari Manninen

KIRJOITTAJA ON VAPAA TOIMITTAJA PEKINGISSÄ.

KERRO MITÄ SINULLE ON SATTUNUT TYÖTÄ TEHDESSÄ. OTA YHTEYTTÄ TOIMITUKSEEN.

Somettaja. Verkkotuottaja Eero Leppänen analysoi viikottain Lapin Kansan sosiaalisen median kävijämääriä ja kävijöiden profiilia. Eniten sivuilla käy 35–44-vuotiaita naisia. "Nyt mietimme esimerkiksi, pitäisikö heille räätälöidä sisältöä, ja millaista se voisi olla."

Some-suosiota muurin läpi

JENNI LEUKUMAAVAARA, TEKSTI • KAISA SIRÉN, KUVA

Verkkotuottaja Eero Leppänen on nostanut Lapin Kansan aktiiviseksi some-toimijaksi pienistä resursseista huolimatta.

Neuvotteluhuoneen pöydällä lepää mikrofoni ja iPhone. Eero Leppänen on aloittamassa toimittajien videokoulutusta, jonka tavoitteena on lisänäkyvyys internetissä.

"Aiemmin mietimme mihin juttuihin teemme videon, nyt mietitään mihin osaan juttua video tehdään", Leppänen kertoo.

Leppänen on kolmessa vuodessa kolminkertaistanut Lapin Kan-

san Facebook-tykkääjien määrän 5 000:sta 16 000:een. Viikottain netitjutut näkyvät noin 200 000 ihmiselle, ja joka viikko tulee 150 uutta tykkääjää. Nämä ovat hyviä lukuja pienelle maakuntalehdelle.

"FB me osataan hyvin. Siellä on paljon sitoututunutta porukkaa, joka myös jakaa juttuja. Meillä on tosi paljon Lapin ulkopuolella asuvia lukijoita, jotka eivät ehkä ole tilaajia, mutta levittävät sanaa jakamalla juttuja somessa."

Lehti on myös Instagramissa, Periscopessa ja Twitterissä.

OMAN HAASTEENSA tuo se, että Lapin Kansa teki suomalaisella

mediakentällä poikkeuksellisen teon viime kesänä, kun se perusti korkean maksumuurin. Lehden uutisia ei enää löydä esimerkiksi Ampparit.com-sivustolta.

"Ilmaista uutista ei ole. Meille on tärkeää, että tilaajat saavat parhaan palvelun. Jonkin verran jaamme juttuja myös ilmaiseksi heille, jotka esimerkiksi juuri somen kautta ovat sitoutuneita brändiimme."

LEPPÄNEN PYRKII olemaan aktiivisesti läsnä sosiaalisessa mediassa, ja hän on kannustanut myös toimittajia osallistumaan keskusteluihin. Vihapuheen keskellä se ei ole aina helppoa.

MV-lehden kaltaiset toimijat ovat myös pakottaneet miettimään some-uutisoinnin luonnetta.

"Aiemmin Facebook oli meille ilkkurinen pikkuveli, joka saattoi ironisoida ja hännätä. Nykyisessä tilanteessa luotettavuus ja asialinja ovat tärkeitä."

Sitä paitsi some-hitit ovat onnistuneet yllättämään.

"Yksi suurimmista hiteistämme oli juttu viimeisestä sotavangista. Siinä meillä oli 85-vuotias mies pränikät rinnoilla ja turkasen pitkä teksti. Sitä ennen ajattelin, että suosittu nettijuttu pitää olla lyhyt, seksikäs ja hyvällä kuvalla varustettu." •

kolumni

Huono otsikko ei kerää klikkejä

” Paluumuuttajia ja kaupunkilaisia”. ”Päikkälehtimies”. Kun selailen jälkikäteen *Uusi Inari* -verkkopäikkälehteä, aika paljon harmittaa toimituksemme tapa otsikoida. Otsikot ovat enimmäkseen tylsiä ja vähän outoja.

On seassa parempiakin yrityksiä. ”Hakijat esittelyssä – kuka istuu kunnanjohtajan tuoliin syyskuussa?” on ihan hyvä, koska se kertoo jutun oleellisen sisällön.

Se ei kuitenkaan yllä samaan kuin suosikkioitsikojani *Nyt.fi*: ”Nyt puhuvat naiset, joiden kanssa Sipilä ja Stubb poseerasivat koulutusleikkauksia vastaan – ja sitten leikkasivat koulutuksesta”. Kiinnostuin!

Hyvä verkko-otsikko houkutte-

”Lukijoiden houkuttelu pitää kuitenkin tehdä rehellisesti, jutun omilla ansioilla.”

ANNA-SOFIA NIEMINEN sohvi.nieminen@gmail.com KIRJOITTAJA ON IMPROBATORIN PÄÄTOIMITTAJA JA VAPAA TOIMITTAJA, JOKA KUULUI ALKUVUODESTA 2015 ILMESTYNEEN UUSI INARI -VERKKOLEHDEN TOIMITUKSEEN.

lee klikkaamaan ilman, että se on kryptinen tai katteeton. Otsikko kertoo jutun olennaisen sisällön, ja lisäksi siinä mahtuu vaikkapa tuomaan esiin ristiriidan tai kerto-
maan jotain yllättävää. Otsikko on painokas ja oivaltava.

Ei siis näin: ”Haluatko tehdä töitä tehokkaammin? Tämä 2 sekunnin kikka auttaa”, ja jutussa kikkasi paljastuu ryhdin suoristaminen tai seisomaan nouseminen. Pahim-

millaan otsikko johtaa harhaan. Kas näin: ”Maistuuko **Juha Miedolle** mämmijäätelö?”, ja sitten sitä ei kerrotakaan jutussa.

Tällainen klikkien kalastelu on mautonta. Suurempi ongelma on kuitenkin laatujournalismin otsikoiminen huonosti.

Jostain syystä verkossa käytetään usein samankaltaisia otsikoita kuin printissä. Ne ovat lyhyitä, eivätkä välttämättä kovin kuvaa-

via. Printissä tällainen on ymmärrettävää, koska tila on rajallinen. Printissä lukijaa voidaan onneksi houkuttella myös esimerkiksi ingressillä, tekstinostoilla ja kuvilla.

Verkossa puolestaan olisi tilaa ja syytäkin kertoa otsikossa enemmän. Otsikko on usein verkkojutun ainoa käyntikortti. Siksi otsikon pitää houkuttella klikkaamaan. Jos se ei houkuttele, juttu ei saa lukijoita ja menee hukkaan.

Lukijoiden houkuttelu pitää kuitenkin tehdä rehellisesti, jutun omilla ansioilla. Se vaatii tarpeeksi hyvää sisältöä.

Miksi me emme sitten *Uudessa Inarissa* tehneet parempia otsikoita, vaikka viilasimme juttuja välillä ihan loputtomiin? Sitä en osaa jälkikäteen oikein selittää. Ehkä olimme niin tottuneita printtimäiseen otsikointityyliin. Ehkä emme vain pysähtyneet ajattelemaan asiaa. Tai sitten annoimme liikaa painoarvoa sille, että lyhyet otsikot ovat kauniita.

Vielä ehtii, toimi nopeasti!

Vierumäen lomahuoneistojen kesän ja syksyn viikot (27.5.–16.12.2016) ovat nyt haettavana. Vaihtopäivä on perjantai. Hakea voi vain kokonaisina viikkoja. **Hakuaika päättyy tiistaina 12.4.**

Hinnat:

580 €/vko ajalle 27.5.–23.9.2016

450 €/vko ajalle 23.9.–16.12.2016

Varausmaksu on 150 euroa.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Mökki Saimaan rannalta

Etelä-Savon Journalistien virkistysseuran Hurissalon mökit (2 mökkiä Saimaan rannalla) vuokrattavana Journalistiliiton jäsenille.

Varaukset 15.5. alkaen ns. omat, 25.4. muut Journalistiliiton jäsenet.

Hinnat: ns. omat 180 euroa/vko (ma–su), muut 360 euroa/vko, viikot ennen sesonkia (20.6.–28.8.) ja jälkeen -30%.

Etsi Xpertti

**ETSITKÖ JUTTUUSI
TUTKIJA-ASiantuntijaa?**

palveluksessasi www.etsixpertti.fi

YLIOPISTOT,
TUTKIMUSLAITOKSET JA

SUOMEN AKATEMIA

Tilaa palkittu Ulkopolitiikka

Lehti palkittiin maaliskuussa toistamiseen Suomen parhaana aikakauslehtenä (Edit-kilpailu, ammatti- ja järjestölehdet).

Vuosikerta 39 €, opiskelijoille 25 €. Tilaushinta sisältää digilehden.

www.ulkopolitiikka.fi/tilaa | asiakaspalvelu@ulkopolitiikka.fi

YHTEINEN YMMÄRRYS

Mediatalo ESA on Päijät-Hämeen johtava mediatyhtiö, joka on erikoistunut painettujen ja digitaalisten sisältöjen sekä mediapalveluiden tuottamiseen. Mediaperheeseen sisältyvät sanomalehdet Etelä-Suomen Sanomat ja Itä-Häme, Radio Voima, kaupunkilehdet Uusi Lahti, Hollolan Sanomat, Päijät-Häme, Nastola-Lehti sekä Orimattilan aluelehti. Yritysasiakkaille Mediatalo ESA tarjoaa monipuoliset mainosratkaisut sekä paino- ja jakelupalvelut. Lisätietoja yrityksestä löydät osoitteesta www.mediataloesa.fi.

Haemme TOIMITTAJIA

Haemme Etelä-Suomen Sanomien toimitukseen Lahteen toimittajia vakituisen työsuhteeseen. Etsimme nyt uutistoimittajaa, urheilutoimittajaa ja lifestyle-aiheisiin erikoistunutta teematoimittajaa, jotka tuntevat nykyaikaisen mediatyön vaatimukset ja tekevät juttuja niin verkon kuin painetun sanomalehden ehdoilla. Arvostamme radiokokemusta, sillä toimituksemme tuottaa sisältöjä myös Radio Voimaan.

Edellytämme kykyä löytää uutis- ja puheenaiheita sekä intohimoa tehdä laadukasta journalistista sisältöä eri kanaviin. Urheilutoimittajalta edellytämme lisäksi urheilumaailman monipuolista tuntemista. Teematoimittajalta vaadimme kiinnostusta erilaisiin life style -sisältöihin ja kykyä kirjoittaa erilaisilla tyyleillä. Kerro hakemuksessasi, mihin tehtävään haet. Liitä hakemukseesi myös CV ja vähintään kolme juttu- tai työnäytettä.

Lisätietoja tehtävistä antavat toimituspäälliköt Hanna Myyrä 7.4. klo 14-16 puh. 044 7360709 ja Elina Salo 13.4. klo 13-15 puh. 044 7360 422

Lähetä hakemuksesi viimeistään 17.4.2016 Mediatalo ESAn verkkosivujen kautta www.mediataloesa.fi/meillettuihin

mediatalo
ESA

Etelä-Suomen Sanomat / Itä-Häme / ESS.fi / Radio Voima

kuolleita

Laajasti sivistynyt yleistoimittaja

Toimittaja **Riitta Anneli Sillanpää (o.s. Säätelä)** Väyrylän kuoli 14. helmikuuta 58-vuotiaana Oravaisten lähisairaalaan. Hän oli syntynyt 23. joulukuuta 1957 Lohtajalla.

Riitta valmistui vuonna 1987 Tampereen yliopiston toimitustutkinnosta.

Aluksi hän työskenteli Yleisradion palveluksessa ja teki myöhemmin pitkän uran STT:ssä, ensin kotimaan toimituksessa ja vuodesta 1988 STT:n Vaasaan perustetussa aluetoimituksessa. Hän teki Vaasassa töitä STT:n ainoana toimittajana kevääseen 2014, jolloin aluetoimitus lopetettiin.

Ilkan ja Pohjalaisen yhteistoimituksessa Seinäjoella Riitta työskenteli keväästä 2014 lähtien.

Perhe – puoliso Eetu, tytär ja poika sekä neljä lastenlasta – oli Riitalle hyvin rakas. Hän

piti myös eläimistä ja erityisesti hevosista. Ratsastaminen oli hänen suuri ilonsa.

Ammatissaan Riitta oli laajasti sivistynyt, ja hän paneutui käsittelemisiään aiheisiin tarkasti ja monipuolisesti.

Työyhteisön jäsenenä hän oli kuunteleva, toiset huomioiva ja ystävällinen. Vaatimattomana ihmisenä hän ei koskaan tehnyt numeroa itsestään tai vankasta ammattitaidostaan.

Jäämme toimituksessa kaipaamaan Riitan rauhallista ja lämmintä läsnäoloa.

Pirkko Lehtimäki

KIRJOITTAJA ON RIITTA SILLANPÄÄN
TYÖTOVERI ILKAN JA POHJALAISEN
YHTEISTOIMITUKSESTA.

Ulkoasutaiteilija

Kauppalehti Option ilmiänsu rakentanut AD **Helena Tikkanen** menehtyi toistuvien syöpätautiin uuvuttamana Terhokodissa perjantaina 4. maaliskuuta. Hän oli 67-vuotias. Hän oli syntynyt 24.10.1948 Lappeenrannassa.

Helena valmistui Taideteollisesta korkeakoulusta 1972.

Opintojen jälkeen hän rakensi ulkoasua Viikkosanomiin ja Me Naisiin. Hän työskenteli myös Lehtimiesten Jaanassa.

Kauneimman uran Helena teki Kauppalehdessä. Hänestä tuli uuden aikakauslehden, Kauppalehti Option AD 1985. Hän loi ulkoasun lehteen, jossa paikkasivat kättä liike-elämän kovat asiat sekä lifestylen suloinen turhuus. Lehti on kestänyt.

Helena oli lahjakkuus. Kun reportteri laski hänen pöydälleen metrin tekstiä ja kuvaaja satoja valokuvia, hän taikoi niistä Option valloittavan kokonaisuuden. Hän osasi vivahteet ja tun-

nelmat eikä ampunut yli. Hän opetteli talousasioita. Sekin auttoi ulkoasutyössä. Jutut saivat oikeat suhteet. Työstään hän sai kansainvälisiä ulkoasupalintoja.

Helena ei pitänyt suurta meteliä itsestään. Hän harrasti kuvataiteita. Hän tunsi tekijät venäläisklassikoita myöten. Hän oli taitava akvarellimaalari. Onnekkaimmilla ystävillä on kotonaan Helenan maalaus. Hänen siveltimensä kepeä jälki auttaa ikävän keskellä.

Heikki Haapavaara

KIRJOITTAJA ON HELENA TIKKANEN
YSTÄVÄ JA TYÖTOVERI.

Tuotot jäsenten hyväksi. Journalistiliiton sijoitukset ovat tuottaneet hyvin viime vuosina. SJL:n talousvaliokunnan puheenjohtaja Marko Laitala sanoo, että tuotot pitää käyttää liiton uudistamiseen. "Varallisuus on sitä varten, että se auttaa liittoa pahoina aikoina."

Hyvä talousvuosi

JANNE SALOMAA, TEKSTI • LIISA HUIMA, KUVA

Journalistiliiton sijoitukset tuottivat viime vuonna 1,4 miljoonaa euroa.

Viime vuosi oli Suomen Journalistiliitolle taloudellisesti erittäin hyvä. Alustavien tilinpäätöstietojen mukaan liiton sijoitukset tuottivat viime vuonna 1,4 miljoonaa euroa. Se on lähes 300 000 euroa enemmän kuin vuonna 2014, joka sekin oli tuottoisa vuosi.

"Näin hyvä tulos on vaikea saada monena vuonna peräkkäin", sanoo SJL:n talous- ja hallintojohtaja **Helena Visti**.

"Jos epävarmuus markkinoilla jatkuu, on mahdollista, että liiton sijoitustoiminta voi tulevaisuudessa yksittäisinä vuosina tuottaa myös tappiota."

Myös SJL:n talousvaliokunnan puheenjohtaja **Marko Laitala** arvelee, että parhaimmat sijoitusvuodet ovat takana.

"Mikä pörseissä menee ylös, tulee joskus alaskin. Olemme kuitenkin hajauttaneet sijoituksia eri instrumentteihin, joten se tasaa heilahteluja jonkin verran", sanoo *Tekniikka&Talouden* uutispäällikkönä työskentelevä Laitala.

Talusojohtaja Visti arvioi, että keskimäärin SJL:n sijoitukset tuottavat jatkossa noin 600 000–800 000 euroa vuodessa. Tämän verran lisätuloja SJL tarvitsee perustoimintansa rahoittamiseen, sillä liiton kulut ovat olleet lähes koko 2000-luvun suuremmat kuin jäsenmaksutuotot.

Ilman sijoituksia SJL:n talous oli vuonna 2015 lähes 600 000 euroa alijäämäinen. Tappio oli silti pienempi kuin edellisvuonna, koska rahaa ei kulunut esimerkiksi isoihin tes-neuvotteluihin. Vuonna 2014 liiton varsinaisen toiminnan alijäämä oli yli 700 000 euroa.

TALOUDELLISEN TURVAN SJL:lle tuo noin 23 miljoonan euron omaisuus, joka on sijoitettu pääosin osake- ja korkorahastoihin.

"Omaisuus antaa mahdollisuuden käyttää rahaa liiton toiminnan kehittämiseen", Visti sanoo.

Näin Journalistiliitto myös tekee.

"Liitto on päättänyt käyttää varallisuuttaan jäsenpalveluiden kehittämiseen, jotta jäsenistö selviää vaikean ajan yli", Laitala sanoo.

Hän korostaa, että myös liiton talouden hoidossa tärkeintä on pitää kiinni vanhoista jäsenistä ja houkutella samalla uusia liittymiä.

"Oleellista on, että meillä on tulevaisuudessakin liitto, jolla on jäseniä. Ei ole järkevää pelkästään maksimoida varallisuutta ja sen tuottoa ja päätyä lopulta tilanteeseen, jossa liitolle on paljon rahaa, mutta vähän jäseniä." ●

NEUVOTTELUT KILPAILUKYKYSOPIMUKSEN SOVELTAMISESTA ALKAVAT

Journalistiliiton hallitus on päättänyt eri sopimusalojen työehtovaliokuntia kuultuaan, että liitto aloittaa valmistelut kilpailukykykysopimuksen soveltamisesta työehtosopimuksiin.

"Kustannustoimittajien neuvottelut alkavat 15. huhtikuuta, ja lehdistön neuvottelut aloitettaneen pian 12. huhtikuuta jälkeen", sanoo Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen**.

Hänen mukaansa näyttää siltä, että Journalistiliiton yhdeksästä sopimusalaista useimmat ovat mukana kilpailukykykysopimuksessa.

Sopimusalojen työtekijä- ja työnantajapuolten pitää käydä neuvottelut toukokuun loppuun mennessä. Keskusjärjestöihin kuulumattoman Journalistiliiton sopimusaloista osa on perinteisesti ollut kilpailukykykysopimusta vastaavissa keskitetyissä työmarkkinaratkaisuisissa mukana, osa ei. Esimerkiksi av-kääntäjät eivät nyt neuvottele, koska heillä tes on voimassa vuoden 2017 loppuun.

Kilpailukykykysopimuksen soveltamista koskien neuvottelupöytiin tulevat työehtosopimusten jatkaminen vuodelle, nollapalkankorotukset, työajan pidennys keskimäärin 24 tunnilla vuodessa sekä paikallisen sopimisen laajentaminen ja luottamusmiehen aseman vahvistaminen. Paikallisen sopimisen keskeisiä kysymyksiä on selviytymislauseke, jonka myötä yrityksen kriisitilanteessa voitaisiin esimerkiksi alentaa palkkoja irtisanomisten välttämiseksi.

Neuvottelutulokset hyväksyy Journalistiliiton valtuusto. Sen uusi, viikkoa alkuperäistä myöhemmäksi siirretty kokousaika on 26.–27. toukokuuta.

Nina Erho

SUOMEN JOURNALISTILIITOLLE UUSI JOHDON ASSISTENTTI

Journalistiliiton johdon assistentiksi on valittu **Kira Närhi**, 42. Hän siirtyy Journalistiliittoon johdon assistentin tehtävistä Tradenomiliitosta. Journalistiliitossa pitkään johdon assistenttina työskennellyt **Anne Salonen** jäi eläkkeelle helmikuussa.

Nina Erho

Tusinalle lähtö Kauppalehdestä

Työt loppuivat myös toimitusosaston puheenjohtajalta.

Kauppalehdessä helmikuussa alkaneet yt-neuvottelut johtivat 13:n toimituslehtistä työtä tekevän työsuhteen päättymiseen. Työsuhteiden loppumisesta sovittiin erilaisilla erosopimuksilla ja eläkeratkaisuilla.

Lähtemään joutuneista noin puolet on entisiä Talentumin työntekijöitä, jotka siirtyivät alkuvuonna Alma Median ja Talentumin fuusion seurauksena *Kauppalehden* palvelukseen.

Nyt tehtyjen vähennysten ja tulevien eläkejärjestelyiden johdosta *Kauppalehden* henkilöstö pienenee vuoden kuluessa yhteensä 33 henkilötyövuoden verran.

Kauppalehden uuden toimituksen vahvuuteen jää noin 140 työntekijää. Talentumin työntekijät muuttavat Alma-taloon huhtikuun aikana.

Päätoimittaja **Arno Aho**niemi

sanoo, että yt-neuvotteluiden tarkoituksena oli ennen kaikkea karsia päällekkäisyydet toimitusten yhdistyessä. Varsinaista säästötarvetta ei ollut, koska molemmat yritykset ovat voitollisia.

"Meillä on silti tulospaineet, vaikka olemmekin voitollisia", Aho niemi muistuttaa.

Lähtijät valittiin työehtosopimusten mukaisen irtisanomisjärjestyksen ja tulevien sisältötarpeiden perusteella.

"Arvioimme sitä, minkälaisia osaamista me tarvitsemme ja myös sitä, kuinka kauan on ollut palveluksessa ja minkälainen on huoltovelvollisuus [alaikäisten huollettavien määrä]", Aho niemi sanoo.

TYÖ PÄÄTTYIVÄT MYÖS pitkään *Turun Sanomissa*, *Kauppalehdessä* ja Talentumissa työskennelleeltä **Kimmo Lundéniltä**. Hän on toiminut urallaan aktiivisesti myös luottamustehtävissä muun muassa *Kauppalehden* pääluottamus-

miehenä ja viimeksi Talentumin toimitusosaston puheenjohtajana. Hän ei halua kommentoida työsuhteensa päättymistä.

Kauppalehden ja Talentumin toimituksissa on ihmetelty kokeen ja arvostetun toimittajan työsuhteen päättymistä.

Journalistin haastattelemien kollegoiden arvioiden mukaan Lundénin kohtaloksi koitui hänen työnsä henkilöstön etujen puolustajana.

Aho niemi kiistää, että toiminta ay-liikkeessä olisi vaikuttanut Lundénin työsuhteen päättymiseen.

"Tietenkään sillä ei ole mitään merkitystä, onko ihminen ollut aktiivinen ammattiyhdistysliikkeessä vai ei. Asiasta on neuvotteluissa sovittu, enkä ota yksittäiseen henkilöön julkisesti mitään kantaa."

Yt-neuvottelut koskivat yhteensä 230 henkilöä. Ne saatiin päätökseen kaksi viikkoa etuajassa.

Manu Marttinen

LIITTO KESKEYTTI KESKUSJÄRJESTÖVALMISTELUT

Journalistiliitto on keskeyttänyt liittymisvalmistelut uuteen työmarkkinaliittojen keskusjärjestöön toistaiseksi. Syynä on keskusjärjestöhankeeseen epävarma tilanne.

Puheenjohtaja **Hanne Aho** korostaa, että hanke on hyvä ja kannatettava, sillä ay-liikkeen on välttämätöntä uudistua vastaamaan muuttunutta työelämää. SJL:n osalta aika selvityksien tekemiselle kuitenkin loppui kesken.

Riippumattomana ammattiliittona SJL:n kynnys keskusjärjestöön liittymiseen on myös korkea.

Useat liitot, muiden muassa hoitoalan Tehy, ovat ottaneet etäisyyttä pääosin SAK:n ja STTK:n liittojen puuhaamaan keskusjärjestöhankeeseen. Mukana hankkeessa on ollut 49 liittoa.

Marja Honkonen

Oikaisu

Journalistin 4/2016 tutussa *Edelläkävijä* sanotaan, että **Wali Hashi** katsoi 14-vuotiaana CNN:ää Mogadishussa vuonna 1994 ja muutti Suomeen kolme vuotta myöhemmin. Oikea vuosi on kuitenkin 1993, ja Hashi oli jo muuttanut Suomeen, jossa hän katsoi CNN:ää. Hän oli silloin jo yli 20-vuotias.

Journalistin toimitus

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jasenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistförbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto on ammattijärjestö, jonka tehtävä on valvoa journalistien ja journalismin etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintäalan ammattilaisista, kuten toimittajista, kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja kustannustoimittajista.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
92. vuosikerta

SEURAAVAN LEHDEN
ILMESTYMISSAIKATAULU

6/2016 aineisto 20.4.
ilmestyy 28.4.

ILMOITUSMYynti:
ilmoitukset.journalisti@
journalistiliitto.fi, 044 755 5002

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin
ja hinnat löydät osoitteesta
www.journalisti.fi > ilmoittajille

Erämaan kutsu

Uutistoimittaja Seija Hackman vaeltaa luonnossa yksin. Tarpominen palkitaan huumavilla onnen hetkillä.

TIINA SUOMALAINEN, TEKSTI • ARTTU MUUKKONEN, KUVA

On huhtikuu, ja lappeenrantalainen **Seija Hackman** suunnataa taas kohti Lappia. Hän jää pois linja-autosta jossain Kilpisjärven tienoilla, laittaa sukat jalkaan, kiinnittää ahkion vyötäisille ja katoaa tunturiin kahdeksi viikoksi.

Tarkkoja reittisuunnitelmia Hackman ei koskaan tee. Hän suunnistaa kartan ja kompassin avulla ja antaa oman fiiliksensä sanella reitit. Yöt hän viettää teltassa tai tunturituvilla.

Etelä-Saimaassa uutistoimittajana työskentelevä Hackman on aina ollut luontoa rakastavaa ja liikkuvaa sorttia. Ensin hän taittoi pitkiä matkoja polkupyörällä, mutta siirtyi sitten retkeilemään jalkapatikassa.

Viisikymppisenä Hackman kokeili hiihtovaellusta.

”Taisin olla Saariselällä Journalistiliiton mökillä hiihtämässä, kun näin ihmisiä tulevan tunturista ahkioineen. Ajattelin, että vitsi – minäkin haluan hiihtää ilman, että joudun joka ilta palaamaan takaisin.”

Nyt Hackmanilla on menossa jo kahdeksas huhtikuu, jolloin hän tekee hiihtovaelluksen Käsivarren erämaassa ja Pohjois-Norjassa. Huhtikuu valikoitui vaelluskuukaudeksi, koska silloin ei ole yleensä enää paukkupakasia.

”Erämaahan on pysyvä ikävä. Lähdön hetkellä aina vähän jännittää, mutta kun pääsen liikkeelle, tulee vapaudentunne ja rauha”, Hackman kuvailee.

VAELTAMINEN on Hackmanin mukaan niin arjesta irrottava kokemus, että se on kuin meditaatiota.

Mutta eikö häntä pelota olla yksin erä-

maassa?

”Toki pelkään moniakin asioita, kuten loukkaantumisia ja oikein huonoa säätä. Mutta en kuitenkaan niin paljon, että se estäisi minua lähtemästä.”

Usein vaeltaminen on raskasta. Reppu painaa, ahkio jumittuu, lumi upottaa, tuuli riepoo, nälättää, janottaa ja tunturinkuve tuntuu jatkuvan loputtomiin. Joskus joutuu yöpymään lumikuopassa, kun myräkkä yllättää. Olosuhteisiin sopeutuminen, selviytyminen ja omien pelkojensa voittaminen ovat Hackmanista kuitenkin palkitsevia.

”Kunnioitus luontoa kohtaan on se isoin juttu, minkä olen retkillä oppinut.”

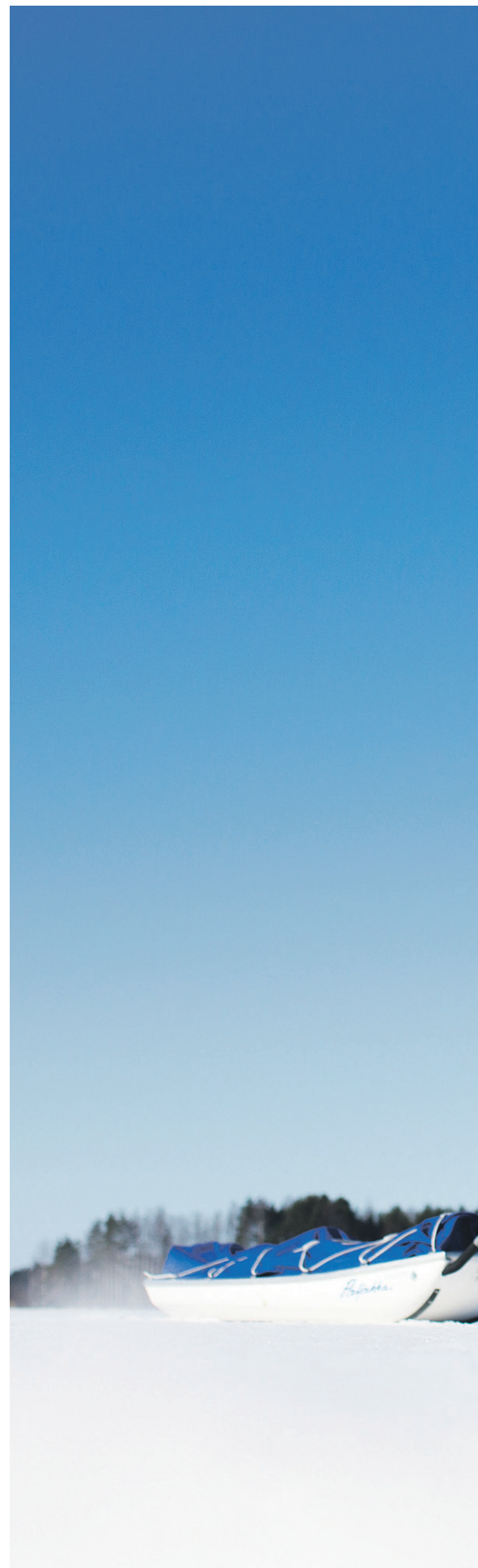
Ja sitten on niitä helmihetkiä, jotka jäävät mieleen ja koukuttavat lähtemään aina uudestaan.

”Kun pysähdyn keskellä hiljaisuutta hengähtämään ja näen tuntureiden avaruuden ja valon ja varjon leikin, voi itku tulla pelkäästä onnesta.”

Hieno tunne voi yllättää vaikkapa yöllä, kun Hackman kuulee unen läpi riekon naurun. Silloin hän kokee olevansa turvassa ja osa kaikkeutta.

Elämykset ja kokemukset antavat näkökulmia arkeen.

”Kunnioitus luontoa kohtaan on se isoin juttu, minkä olen retkillä oppinut. Luonnossa kaikki toimii järjestelmällisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Järjettömästi näyttää toimivan vain ihminen.” ●

VAPAALLA

SEIJA HACKMAN

- 57-vuotias Etelä-Saimaan uutistoimittaja.
- Aloitti Etelä-Saimaassa vuonna 1992, vaki-naistettiin vuonna 2000. Aiemmin työskennellyt muun muassa Kansan Lehdessä ja Kymen Sanomissa.
- Opiskellut Tampereen yliopistossa sosiologiaa ja tiedotusoppia.
- Vaeltaminen alkoi pyöräretkistä 1990-luvulla. Käy sekä sulan maan vaelluksilla että hiihtovaelluksilla. Patikoi Pohjois- ja Itä-Suomen erämaissa, hiihtovaeltaa Tunturi-Lapissa ja Norjassa. Rakastaa tutkia karttoja.

◀ **Luonnon kanssa.** Seija Hackman alkoi vaelttaa yksin, koska vaelluskaveria ei sattunut olemaan. Hän nauttii yksinäisyyden tuomasta vapaudesta ja siitä, että on kahden luonnon kanssa. Hackman on kuvattu Saimaan jäällä.

Mun oma kanava

Journalistin toimitus saa toisinaan vaihtelevan sävyistä palautetta, joka päättyy sanoihin ”ja vieläpä oman ammattikunnan lehdessä”.

Taustalla on ajatus, että jotain aihetta pitäisi lähtökohtaisesti vältellä tai käsitellä jotenkin eri tavoin kuin on tehty.

Ilmiö on tuttu jokaiselle toimitukselle. Aina on joku, jonka mielestä jokin aihe pitäisi jättää käsittelemättä: paikallinen ruokakauppias, valtuuston puheenjohtaja, varuskunnan päällikkö, metsästysseura, autokauppiassuku – joku rahoitukseen vaikuttava taho.

Yleisradion tapauksessa tilanne on vähän erilainen. Yhtiö kun on verorahoituksensa takia ”kaikkien suomalaisten kanava”. Jokaisella kansalaisella on oikeus vaatia jonkin aiheen käsittelyä tai ohittamista, koska *minun* verorahat.

Huolestuttavaa on se, että hallituspuolueiden edustajat ovat olleet viime aikoina rahoituksesta puhuessaan pelottavan kiinnostuneita myös Ylen sisällöistä.

Jos poliitikot eivät tajua pitää näppejään erossa Ylen sisällöistä, pian toimitukseen tulevat Yle-palautteetkin päättyvät lauseeseen ”ja vieläpä hallituksen omalla kanavalla”.

Monessa Itä-Euroopan maassa ja erinäisissä diktatuureissa tällainen on jo arkipäivää.

Manu Marttinen

Muista kenelle puhut

Vanhemmat tapaavat toisinaan kierrellä totuutta lapsille puhuessaan, kun ajattelevat, että jälkikasvu ei ole riittävän kypsä ymmärtämään käsillä olevaa asiaa. Ja sehän sapettaa lasta, kun hän tajuaa, että hänelle on valehdeltu.

Kuin lapsille taisi puhua myös Alma Median toimitusjohtaja **Kai Telanne** 6. marraskuuta, kun hän henkilöstöinfossa kertoi fuusiosta Talentumin työntekijöille.

”Teille kaikille käy tässä hyvin”, Telanteen kerrotaan sanoneen paikalla olleille työntekijöille.

Kokeneet taloustoimittajat kihisivät kiukusta, kun tajusivat, että toimitusjohtaja valehtelee heille päin naamaa. Jokainen ymmärsi, että kaikille ei käy hyvin, kun kaksi firmaa yhdistetään. Ei, vaikka yritykset olisivat voitollisia.

Maaliskuussa selvisi, että kaikille ei käynyt hyvin: moni työntekijä sai lähteä.

Ehkä Telanne luuli olevansa osakkeenomistajien tiekkarissa. Heille kävi nimittäin ihan kivasti. Viime marraskuusta Alma Median kurssi on noussut noin 22 prosenttia.

Manu Marttinen

Kaikki voittivat, paitsi Alex

Kokoomuseliitin tukikirje **Alexander Stubbille** saattoi olla epäonnistunein viestintämanööveri hetkeen, mutta siitä on saatu paljon viihdyttävää journalismia. Muun muassa kansanedustaja **Eero Lehti** (kok.) pääsi Ylen *Aamutv:n* keskustelussa 30. maaliskuuta purkamaan pahaa mieltään siitä, kuinka paimenkirje rajoittaa hänen sananvapauttaan.

Ja totta se on. Nimenomaan vanhemmat, hyvätuloiset, valkoiset ja heterot hallituspuolueen mieskansanedustajat saavat äänensä kuuluviin vain harvoin. Paitsi silloin, kun heitä haastatellaan lähes 200 000 katsojan aamu-telvisiossa. Kunpa Lehti ei olisi aikanaan myynyt omistamaansa sanomalehtitaloa!

Samaisessa keskustelussa edustajakollega **Wille Rydman** (kok.) siteerasi epäsuorasti *Kummeli*-sketsin pääministeri Jermua. Rydman sai esittää suorassa lähetyksessä *Kummeli*-vitsein, ja muun muassa *Verkkouutiset* ja *Yle Kioski* saivat jatkojutun sivuilleen. Ja olisivatko hiljattain Yle Areenassa julkaistut *Kummeli*-jaksot saaneet pari uutta katsojaa? Sitä tarina ei kerro.

Tukikirjeuutisoinnissa on vain yksi häviö, ja se on Alexander Stubb.

Marja Honkonen

Yleisönosasto

Jari Peltonen

MIHIN VOI PIENI IHMINEN
ENÄÄ USKOA? ENNEN
SITÄ LUOTETTIIN SENTÄN
LÄÄKÄRIIN JA POLIISIIN.
JOSKUS JOPA POLIITIKKOIHIN.
NIIN, JA TIETTY PAINETTUUN SANAAN.
SITTEEN TULIVAT VALELÄÄKÄRIT
JA VALEPOLIIST. JA NYT SITTEEN
VALEMEDIAT!
MINÄ EN USKO ENÄÄ MUUHON
KUIN JOULUPUKKIIN. KUNHAN
EI OO SELLAINEN VALEPUKKI.

